

תורה שבעל פה גמרא מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

$$\begin{array}{rcl} (10 \times 1) + (20 \times 1) + (14 \times 5) & \text{—} & \text{בשאלון זה פרק אחד} \\ \hline 100 \text{ נקודות} & \text{—} & \text{סך הכול} \end{array}$$

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על שבע שאלות: על חמש מן השאלות 1-7, על אחת מן השאלות 8-9 ועל שאלה 10 — שאלת חובה.

ענה על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה — 14 נקודות).

1. פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים

"תניא אמר רבי יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים ואלו הן... והכופף קמתו של חברו בפני הדלקה..."

א. (1) "הכופף קמתו של חברו בפני הדלקה" — על פי מסקנת הגמרא, יש שתי אפשרויות להסביר מקרה זה. כתוב את שתי האפשרויות.

(2) בנוגע לכל אחת מן האפשרויות — הסבר מדוע הדין הוא "פטור מדיני אדם". (8 נקודות)

ב. (1) על דברים אלה של רבי יהושע הקשתה הגמרא: "ותו ליכא והאיכא..."

תרגם את המילים המצוטטות, והסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי תירוץ הגמרא, מדוע ציין רבי יהושע דווקא את ארבעת המקרים האלה? (6 נקודות)

2. שומר אבדה

א. (1) "איתמר שומר אבדה רבה אמר כשומר חנם דמי רב יוסף אמר כשומר שכר דמי".

הסבר את הטעם לדעה של רבה ואת הטעם הראשון שמובא בגמרא לדעה של רב יוסף.

(2) "איתיביה רב יוסף לרבה החזירה למקום שיראנה אינו חייב לטפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה".

הסבר את הקושיה שהקשה רב יוסף על רבה מן הברייתא.

(6 נקודות)

ב. (1) על פי התירוץ של רבה, כתוב מה הם שני המקרים בברייתא שמובאת בתת-סעיף א(2), וציין מהו הדין

בכל אחד מן המקרים.

(2) הסבר מהו הטעם להבדל בדין בין שני המקרים.

(8 נקודות)

3. נפלה לגינה ונהנית ומבריא ארי מנכסי חברו

א. (1) "... אבל נחבטה אימא מבריא ארי מנכסי חברו הוא ומה שנהנית נמי לא משלם קמ"ל".
על פי ההווה אמינא של הגמרא, הסבר מדוע במקרה שבו נפלה הבהמה לגינה ונחבטה, בעל הגינה הוא "מבריא ארי מנכסי חברו".

(2) על פי מסקנת הגמרא, מדוע במקרה שבו נפלה הבהמה לגינה ונחבטה, בעל הגינה אינו "מבריא ארי מנכסי חברו"? כתוב שני הסברים.

(9 נקודות)

ב. "אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה..."

(1) לפי רב כהנא, כתוב באיזה מקרה בעל הבהמה משלם רק על מה שהבהמה נהנית.

(2) נמק את דברי רב כהנא. היעזר ברש"י.

(5 נקודות)

4. "כי תצא אש..."

א. "כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש... שלם ישלם המבער את הבער" (שמות, כ"ב, ה').

"אמר רבא למה לי דכתב רחמנא קוצים גדיש... צריכי..."

(1) מהי הסיבה לחייב את מדליק האש במקרה שהאש שרפה קוצים, ומהי הסיבה לפטור את מדליק האש במקרה זה?

(2) מהי הסיבה לחייב את מדליק האש במקרה שהאש שרפה גדיש, ומהי הסיבה לפטור את מדליק האש במקרה זה?

(8 נקודות)

ב. (1) על פי רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן, הפסוק "כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש" הוא משל.

מהו הנמשל? בתשובתך התייחס לאש, לקוצים ולגדיש.

(2) "תאני רב יוסף... כיוון שניתן רשות למשחית... ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחילה... א"ל אביי טיבותא הוא לגביהו..."

על פי אביי, מדוע טוב לצדיקים שהשחתה מתחילה מהם?

(6 נקודות)

5. אש שעברה דרך הרבים או נהר

א. "דרך הרבים: מאן תנא אמר רבא ר"א היא דתנן רבי אליעזר אומר שש עשרה אמות כדרך רה"ר (פטור)".

בציטוט שלפניך יש שאלה, תשובה והוכחה.

(1) העתק את השאלה, והסבר אותה.

(2) העתק את המילה הראשונה של ההוכחה, והסבר את ההוכחה.

(7 נקודות)

ב. "או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריתא דדלאי מ"ד נהר ממש אע"ג דליכא מיא ומ"ד אריתא דדלאי

אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא".

(1) פתח את ראשי התיבות האלה: מ"ד.

(2) לפי שמואל, מהו התנאי שבו הנהר המוזכר במשנה ייחשב הפסק בין האש ובין שדה חברו, ומדוע תנאי זה

אינו נדרש לפי רב? היעזר ברש"י.

(7 נקודות)

6. "גמל שהיה טעון פשתן... בנר חנוכה פטור"

א. "רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור".

תאר את המקרה שרבי יהודה דן בו. בתשובתך ציין מהו הנזק שנגרם. (3 נקודות)

ב. הגמרא רצתה ללמוד מדברי רבי יהודה הלכה בהלכות חנוכה ודחתה את הלימוד.

(1) כתוב מהי ההלכה, והסבר את הלימוד.

(2) על פי דחיית הגמרא, הסבר מדוע אין ללמוד הלכה זו מדברי רבי יהודה.

(8 נקודות)

ג. מהו הגובה המרבי (המקסימלי) שאפשר להניח בו נר חנוכה, ומדוע? (3 נקודות)

7. קטע שלא נלמד

לפניך קטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף ל, ע"א.

למד את הקטע, וענה על השאלות שאחריו. היעזר בפירוש רש"י.

ביאור המילים: המצניע — המחביא, הטומן

קוצותיו — הקוצים שלו

לאסוקי אדעתיה — להעלות על דעתו

ראשי תיבות: דה"ל — דהווה ליה

המניח פרק שלישי בבא קמא

ת"ר המצניע קוצותיו וחכיותיו
לתוך כותל של חבירו ובא בעל כותל וסתר
כותלו ונפל לרה"ר והזיקן חייב המצניע א"ר
יוחנן לא שנו אלא בכותל רעוע אבל בכותל
בריא המצניע פטור וחייב בעל הכותל אמר
רבינא זאת אומרת המכסה בורו בדליו
של חבירו ובא בעל דלי ונמל דליו חייב
בעל הבור

כותל רעוע. דה"ל
למצניע לאסוקי אדעתיה שכותל זה
עומד לסתור: וחייב בעל הכותל.
דה"ל לאצנעיהו: בדליו של חבירו.
כסוי צור של חבירו: חייב בעל
הצור. כדאמרין צמניע קוצותיו,
דהיינו צור, בכותל רעוע של חבירו
וסתר זה את כותלו דחייב המצניע
והכא נמי איצני ליה לאסוקי אדעתיה
שזה יכול את דליו:

א. "ת"ר המצניע קוצותיו וחכיותיו... וחייב בעל הכותל".

על פי רבי יוחנן, באיזה מקרה יהיה המצניע חייב, ובאיזה מקרה יהיה בעל הכותל חייב? נמק את תשובותיך.
(6 נקודות)

ב. (1) "אמר רבינא... חייב בעל הבור".

הסבר את המקרה שבדברי רבינא, והסבר מדוע בעל הבור חייב במקרה זה.

(2) "אמר רבינא זאת אומרת...".

כתוב לאיזה מקרה השווה רבינא את המקרה שבדבריו, והסבר את הדמיון בין המקרים. היעזר ברש"י.

(8 נקודות)

עליך לענות על שאלה 8 – בקיאות או על שאלה 9 – עיון, לפי התכנים שלמדת.**בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י) (20 נקודות)**

אם בחרת בשאלה זו, ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 10 נקודות).

8. א. בכניסה לבית שבוע הבן

"רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן", והתעוררה בעיה בנוגע לסדר כניסתם לבית.

(1) מדוע שמואל לא נכנס לפני רב אסי, מדוע רב אסי לא נכנס לפני רב, ומדוע רב לא נכנס לפני שמואל?

(2) כיצד הם פתרו את הבעיה, ומדוע הם פתרו אותה דווקא באופן זה?

ב. תלתן ועשבים

אחד מן התנאים שהתנה יהושע בן נון הוא: "מלקטין עשבים בכל מקום חוץ משדה תלתן".

(1) הגמרא הקשתה על הביטוי "חוץ משדה תלתן" ממשנה במסכת כלאיים: "תלתן שעלתה עם מיני עשבים

אין מחייבין אותו לעקור".

הסבר בלשונך את המשנה ממסכת כלאיים, והסבר את הקושיה של הגמרא ממשנה זו.

(2) "כאן לאדם כאן לבהמה" – על פי תירוצו זה, בנוגע לאיזה תלתן נאמר "חוץ משדה תלתן"? הסבר מדוע.

ג. מסתלקין לציד הדרכים

אחד מן התנאים שהתנה יהושע בן נון הוא: "מסתלקין לציד הדרכים מפני יתידות הדרכים".

(1) הסבר תנאי זה, והסבר מדוע היה צורך להתנות תנאי זה.

(2) הגמרא מספרת שרבי ורבי חייא הלכו בדרך, ורבי יהודה בן קנוסא הלך לפניהם.

I. היכן הלך רבי יהודה בן קנוסא, וכיצד הוא הלך?

II. מדוע חשב רבי שהמעשה של רבי יהודה בן קנוסא מבטא יוהרה, ומהו העונש שיש להטיל על אדם אחר

שהיה נוהג כרבי יהודה בן קנוסא?

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות) (20 נקודות)

אם בחרת בשאלה זו, ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 10 נקודות).

9. א. הפורץ גדר בפני בהמת חברו

(1) "אמר מר הפורץ גדר בפני בהמת חברו ה"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נייחייב".

הפורץ כותל בריא בפני בהמת חברו, חייב בדיני אדם – על פי רש"י, בעבור מה עליו לשלם, ומדוע?

(2) עיין בדברי הרמב"ן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

יש מפרשין הא דאקשינן בגמרא: "אי בכותל בריא בדיני אדם נמי ליחייב?" – אבהמה נמי קאי. דאי קאי אכותל מאי קושיא? אן אבהמה קא אמרינן דפטור מדיני אדם, כדקתני: "בפני בהמת חברו", ולעולם אימא לך בכותל בריא וחייב אכותל. ואע"ג דתנן: "או שפרצוה ליסטים... פטור" ולא מיחייבי עד שהכישוה (בבא קמא, נו, ע"ב), הני מילי לאחיוביה בנזקין, דכל אימת דלא קמה ברשותיהו – לא מיחייבי בנזקין. אבל אגופה של בהמה לעולם חייבין עד שיחזירוה למקום המשתמר, שבשעה שפירץ יצאת מרשות בעלים והם גרמו ליה. הילכך לא מיפטרי מגופה של בהמה עד שיחזירוה למקום המשתמר מרשות בעלים שהרי הוציאוה מרשותם משעה שפירץ. אבל אנזקין לא מיחייבי, דמי יימר דמזקא? ולא ברי היזיקא, וזו הסברא נכונה.

(הרב משה בן נחמן, הרמב"ן, קונטרס דינא דגרמי)

לפי "יש מפרשין" שבדברי הרמב"ן, מדוע הפורץ כותל בריא בפני בהמת חברו – חייב על גופה של הבהמה,

ומדוע הוא פטור מתשלום על הנזקים שהזיקה הבהמה?

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ב. מציל עצמו בממון חברו, ונוטל רכוש חברו על מנת לשלם

(1) "רב הונא אמר גדישים דשעורים דישאל הוה דהוו מטמרי פלישתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חברו".

I. הסבר את שאלתו של דוד המלך על פי התוספות.

II. הסנהדרין השיבו לדוד "אסור להציל עצמו בממון חברו".

על פי מה שהסברת בתת־סעיף הקודם, (1)I, הסבר את תשובת הסנהדרין על השאלה של דוד המלך.

(2) עיין בדבריו של הרב חיים דוד הלוי שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

בתוך דברי מכתבך הארוך באה שאלתך במשפטים המצוטטים דלהלן: "יש בידי כספים של אדם מסוים שהפקידם... מצבי דחוק מאוד כרגע, אני מתבייש לפנות לצדקה... בשבילי זה פיקוח נפש ממש... האם מותר לי לקחת כספו של אותו אדם לשם הצלתי... והלא פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה".

מדברך אני מבין שכוונתך לקחת כספו שלא על מנת להחזיר לו לעולם, ואולי בכוונתך להכחיש את דבר הפיקדון לגמרי. וזו אינה צריכה לפנים, כי דבר זה אסור הוא לחלוטין. וכי כיצד יעלה על דעתך לגזול כספו של אדם שנתן בך אמון, והפקיד כספו בידיך. ואפילו נתון אתה בסכנת מוות אינך רשאי לעשות כן. וכך כתב הטור (חושן משפט, סימן שנט): "ואפילו אם הוא בסכנת מוות ובא לגזול את חברו ולהציל את נפשו, אסור לו לגזול, אם לא על דעת לשלם דוודאי אין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש, לכך הוא רשאי ליטלו ולהציל נפשו, אבל לא ייקחנו אלא על דעת לשלם..."

ולא תתמה שפיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, ולדברך אתה נתון בסכנה של פיקוח נפש, ומדוע לא תדחה איסור גזל שבתורה. כי מניין לך שגם בשביל חברך אין זה מקרה של פיקוח נפש. וכבר אמרו רז"ל (בבא קמא, קיט, ע"א): "אמר ר' יוחנן: כל הגזול את חברו שווה פרוטה כאילו נוטל נפשו ממנו, שנאמר: 'כן ארחות כל בצע בצע את נפש בעליו יקח' (משלי, א', י"ט)". ואולי בשעה שיבוא אותו אדם לבקש פיקדונו מידך ותכחש בו, את נפשו אתה נוטל באותה שעה, ומה ראית להציל נפשך בנפש חברך.

(הרב חיים דוד הלוי, שו"ת עשה לך רב, חלק ז, סימן סב)

I. על פי הטור, אדם שנמצא בסכנת מוות — באיזה תנאי מותר לו להציל עצמו בממון חברו?

II. על פי הרב חיים דוד הלוי, הסבר מדוע אסור לגזול אף במצב של פיקוח נפש.

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ג. גידול בהמה דקה בארץ-ישראל

(1) במשנה נאמר שאין מגדלין בהמה דקה בארץ-ישראל.

רש"י כתב שהטעם לאיסור הוא "משום יישוב ארץ-ישראל".

על פי המשך דברי רש"י, הסבר בלשונך מדוע גידול בהמה דקה פוגע ביישוב ארץ-ישראל.

(2) עיין במקורות שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

1. נשאלתי מאת הרה"ג ר' יעקב שמש שליט"א אודות מה שפסק מרן בשולחן ערוך חושן משפט (סי' תט, ס"א) אין מגדלים בהמה דקה בארץ-ישראל מפני שדרכם לרעות בשדות של אחרים והיזקם מצוי, אבל מגדלים בסוריא ובמדברות שבארץ-ישראל. והאידנא שאין מצוי שיהיו שדות לישראל בארץ-ישראל נראה דשרי. עכ"ל. היאך הדין נוטה בזמן הזה שבעזה"ז זכינו ליישוב ישראל בארץ-ישראל... ותבט עיני להגאון מופת דורינו הרב צבי פסח פראנק... שנשאל בדין זה, וכתב: לדעתי, יש לדון בעניין זה להיתרא, ולומר שכיוון שבמשך הזמן נתבטל האיסור והותר לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל, שוב אין הדבר חוזר לאיסורו אלא על ידי מניין חדש, וכל זמן שלא נגזר במניין מחדש הרי הוא כגזרה חדשה שאין עושים מעצמנו גזרות חדשות...

(הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק ג — חושן משפט, סימן ז)

2. נראה פשוט שאם הניזוקין מוחלים על זה ומוכנים לכך לכשישלמו להן נזקם, אז האיסור אינו קיים כלל, כי לא הייתה זו תקנת חכמים מוחלטת אלא תקנה לטובת מי שהרשות בידו לומר שמוותר על תקנה שניתקנה לטובתו.

ובזמן הזה שהיישוב בכללו מפיק תועלת מגידול בהמות דקות, בפרט עכשיו שהגבולות מסביב סגורים והטעם שאמרו שם בגמרא שאפשר להביאם אינו קיים, כי להביא ממרחק הרי זה כרוך בהוצאות מרובות, ונוסף על זה הרי זה מפרנס חלקים חשובים של היישוב, שמשום כך יש לדון שוודאי קיימת הסכמה כללית ונכונות שלא להקפיד מצד האיסור שלא לגרום נזק. ממילא אין כאן שום איסור כלל, כיוון שהללו שלטובתם ניתקן, גם הם אינם מקפידים על זה ומסכימים מרצון לוותר לטובת היישוב. ואין אנו צריכים לבוא כאן כלל לביטול התקנה, אלא שבנידון דידן אין התקנה קיימת כלל.

(הרב שאול ישראלי, עמוד הימיני, סימן כג)

I. הסבר בלשונך את ההיתר של הרב צבי פסח פראנק (המובא בתשובתו של הרב עובדיה יוסף)

לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל בימינו.

II. הסבר בלשונך את ההיתר של הרב שאול ישראלי לגדל בהמה דקה בארץ-ישראל בימינו.

שאלה 10 — שאלת **חובה** (10 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף — 5 נקודות).

10. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) מהו ההבדל בין המשנה ובין מדרשי ההלכה מבחינת אופן סידורם?

(2) מה הייתה המטרה של רבי יהודה הנשיא בחיבור המשנה?

ב. (1) מה היה עיקר פועלם של האמוראים?

(2) העיקר השמיני משלושה עשר עיקרי האמונה שכתב הרמב"ם הוא "תורה מן השמיים".

על פי עיקר זה, מהי האמונה שיש להאמין בנוגע ל"צורת הסוכה והלולב והשופר והציצית והתפילין"

שאנו עושים היום?

ג. (1) ציין שני נושאים שבהם עוסק החלק "אבן העזר" שבשולחן ערוך.

(2) מהו הקושי של הגמרא בנוגע לנוסח הברכה "ברוך אתה ה'... אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר

[של] חנוכה", ומהו הפתרון של הגמרא לקושי זה?

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 2-8 — דף נה, ע"ב — דף נח, ע"ב
עמודים 10-16 — דף נט, ע"ב — דף סב, ע"ב
עמודים 18-22 — דף עט, ע"ב — דף פא, ע"ב

הכונס פרק ששי בבא קמא

נה:

עין משפט
גר מצוה

הכונס צאן לדרור. זה היה ראוי לשנות לעיל בהדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור אלא אגב דתנא נפל לבור והצאש מימיו תנא בתריה מילי דבור א"י מילי דבור ראוי לשנות תחילה קודם שיטנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות

תחילה אלא אגב דתנן כסכו כראוי צור דהורג להוציר דין פותח ובורה בפניה כראוי: **נפרצה** ב"ה. אע"פ דתנא נפל בפניה כראוי פטור אקטריך למתני נפרצה צלילה פטור כדדיקן צ"ק (דף ד'). הא ציוס חיב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא דע שנפרצה אי נמי צלילה אפילו נודע לו שנפרצה ויתנה הבהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחזר אחריה נאפילה: **אן שפרצה** לסמים. ואקטריך לאשמועינן דאפילו להקטים פטורים כשלא הוציאוה:

מאן תנא מועד בשמירה פחותה בני י"ה. לא צני למימר דמתני' בין בתם בין בנות דמועד וכד"ר: **נן יעקב** בפרק ד' וה' (נעל דף מה): דמשמע ליה דמתני' במועד לחודיה איירי מדנקט לאן דאין רגילות להיות בן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שיטכיונו להזיק דהכי דייק בסמוך וס"ל לגמרא השתא דמועד דשן ורגל כמועד דקרן ולכסי קאמר ר"י היא דלר"מ כי הכי דעני שמירה מעולה במועד דקרן ה"נ צני בשן ורגל אע"ג דבקרן קראי כמיז נלמוד סמוס מן המפורש ועוד דכולהו זוקין כמיז בתר קרן וקיימא אהסוה דין שמירה המפורש זה: **רבי יהודה** היא. קלת מימה דר"י דריש לעיל (דף מה): ולא ישמרנו לזה ולא לאחר:

התורה מיעטה בשמירתם. ואע"ג דלעיל צ"כ (דף כה): הוה צני למילף דשן ורגל חיב ברושם הרבים מק"ו ומק"ו וכן צני למילף למפטור מק"ו צרה"ר משן ורגל צ"כ אי לאו קראי ולא פרכין שכן מיעטה בשמירתם משום דאין שייך להקשות משמירה אמשלומין אי נמי כר"א בן יעקב דאמר אחד תם ואחד מועד סגי ליה בשמירה פחותה: **הא כסחו פטור**. וא"ת ודלמא צכסוי מעולה הרבה קאמר וכ"ת למה לי קרא דס"א עד טעאס ליה כדאמר לעיל (דף ג.) וי"ל דפשיטא ליה דכסוי מעולה טעאס ליה חשיב אי נמי הוה הכתוב הכורה לפותח ופותח שאלא מכוסה צכסוי כעין שמירה פחותה מסתמא לא השמירה עליו לכסותו צכסוי מעולה יותר מן הראשון ולא אמר הכתוב לא יכסנו אלא צכסוי הראשון ואפחותה ואכורה קאי בזה ובקוטרם משמע דכל יסוי עד טעאס ליה חשיב כשמירה פחותה: **עד דעביד כעין וביער**. אף על גב דצריש מיכלתין (דף ג.) דשיין מיניה אולא מיתל מ"מ

מדלא כתיב ובערה ש"מ (א) אדאשם נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי י"חייב. פי' אכותל דאזהמה ודאי לא מייחייב צפריצת גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי"מ שכתוב בהן צהדיא אכותל וא"ת נמי דחייב אכותל ימא דפטור מדניני אדם קאי אזהמה וי"ל דלא שייך למתני פטור מדניני אדם אש היה שם חיוז או צהמה או אפילו צרות שאינה מצייה מ"מ שייך למתני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון צהמה והשתא א"ש דנקט צפני צהמה חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דאכותל לא מייחייב דפרישית וקא דקאמר לקמן מהו דתימא דיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב צדי שמים קאי נמי אכותל וי"ל דה"ק ביון דלמסתר קאי אהצבעים מצוין וקטרוו שלא יפול על צני אדם ס"ד דכל הקודם בנאזה וזה ואין לזה להניח מלמסתר צבציל צהמה חבירו וצדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי' חו"ס סנהדרין עו. ד"ה צנזקין אילמא]

א א מ"י פ"ד מהלכות
מוק ממנו ה"ל א סמג
עשין ק"ו סח טושי"ע ח"מ
ס"י של ספיק ג:
ב ב מ"י שם טושי"ע שם
ספיק א:
ג ג מ"י שם טושי"ע שם
ספיק ג:
ד ד מ"י שם טושי"ע שם
ספיק ג:
ה ה מ"י שם הלכה ה
טושי"ע שם ספיק ה:
ו ו מ"י שם הלכה ו
טושי"ע שם ספיק ו:
ז ז מ"י שם הלכה ז
טושי"ע שם ספיק ז:
ח ח מ"י שם ס"ג
הלכה זא סמג שם
טושי"ע ח"מ ס"י של ספיק
א:
ט י מ"י פ"ד שם הלכה
יג טושי"ע שם ספיק ד:
י ב מ"י שם הלכה י
טושי"ע שם ספיק י:
יא י מ"י שם פ"ד ה"ל א
סמג שם טושי"ע ח"מ
ס"י של ספיק א:
יב י מ"י שם פ"ד ה"ל א
סמג שם טושי"ע שם:
יג ב מ"י פ"ד חמ"ל
מוק ממנו ה"ל ג ועיין
בהשגות ובת"מ סמג שם
טושי"ע שם ספיק ד:

מוסף רש"י

שמין בית סאה באיתו
שדה. ואין מתקקין
להיות שמין האכילה לנדה
מה היתה שזה הענינה וזו
שאלמלא. אלא לא נחקר
בית סאה מדמיה אם
היה לא למטר הקרקע
עם וזעמיה. מה חסרו
דמיו צבציל אכילה ערובה
ו, ודדיין קולא גביה,
דהנא לקות קרקע לא
יימנו בקר, ובדבר מועד
יתפטר צפחות דמיו (ב"ח
ס"ז). ונעל לפינוי כראוי.
היינו שמירה פחותה. דלת
שיטלה לעמוד צרות מצייה
(ע"ל ח"ח). שנאמר
ולא ישמרנו בעליו.
במועד כתיב מיעט הכתוב
שמירה מועדת (שם).
אין לו שמירה. למועד,
אלא ספיק. ואפילו שמו
שמירה מעולה והפיל
הכותל ואלא, חייב, ושלם
מחולקת צבצה, לר"מ
בשמירה פחותה חייב
ובמעולה פטור, ולר"י
בפחותה נמי פטור, ולר"א
במעולה נמי חייב (שם).
פטור מדניני אדם. לשלם.
וחייב בדיני שמים.
פורענות לשלם למשום
שנתקן להפסיד את שיערל
(ב"ב יג, א).

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: **הניחה צהמה**. מנערה לה שמשא ולא סגי ליה צנעילה כראוי דמוקמינן בגמרא דהיינו דלת שיטלה לעמוד צרות מצייה: **נכנס הרועה חספיו**. להתמיצ צנזקין: **נפלה לגינה**. צאונס מגג צעלה הסמוך לגינת חבירו או שהיתה רה"ר גבה וכן

הגינה ונפלה: **מה שנהניו**. לפי הנאמרה ולא לפי הזיקה: **שמין צית סאה צאוסה שדה**. אין שמין את הערובה לנדה מפני שמפסיד מוין שמין אותה בכל שוייה ורממנא אמר ובער צדה אחר ודרשין צנמ' [נמ:] מלמד שמין אותה על גב צדה אחרת אלא שמין צית סאה צאוסה שדה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הערובה הוזה וכמה היא יפה עכשיו והשתא לא משלם כולוה דמיה דמי שלוקח צית סאה כשהיא צנזואתה אינו מוצל צה צבציל הפסד ערוגה אחת כי אס דבר מועד: **ר"ש אומר** **אכלה פירות** גמורין. שכבר צישלו כל צרכן: **משלמא**. כל ההזיק. והיכא שיימין אגב צדה היכא דעדיין לא נגמרו: **נכנס מאן סאה מועד בשמירה פחותה** סגי ליה. מני מתני' דאמר לאן שהזיקה בשן ורגל הוה דהיינו מועד צנחילתו סגי ליה צנעילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדאוקיימא שיטלה לעמוד צרות מצייה ואי אמי רוח שאין מצייה לא קאי: **קשור צעליו**. לשור: **ונעל צפניו כראוי** גרסי': **סס חייב** דלא סגי ליה צפחותה וטעמא דר' יהודה צפרק שור שנגח ד' וה' (נעל דף מה): **א. פליג** אמתרייהו דאילו ר"מ מיהו צשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר לית ליה נטירותא למועד: **הא כספו**. אפי' פורתא ולא צני עד דטאס ליה צעפרא: **כעין מצעיר**. צפשיעה: **כעין ובער**. כעין שיאכילנה לנחתמו צדיס כלומר צפשיעה: **מפני נמי** דיקא. דטעמא משום דהמורה מיעטה אכל צקן מועדת לאו כר"י ס"ל: **מדקמני לאן**. דאין הזיקה אלא בשן ורגל: **עסקין ואפי**. כולוה פריקע עד השתא: **פטור מדניני אדם**. קעבר גרמא צנזקין פטור: **הפורץ גדר**. ואלמא הבהמה וצרה: **הכופף קמסו**. ללד הדליקה כדי שצבער צה האש: **אי צנזול צריא צדיני אדם נמי ניחייב** מיהא אכותל דהא צדיס עצד [א] ואזהמה ליכא למימר דמחייב דהא תנן פרצוה לטעים פטור: **צכותל**

הנהגות הב"ח (א) חו"ס ד"ה עד וכו' (ב) חו"ס דאדם נמי:

הנהגות הג"א [א] רש"י ד"ה אי צכותל כ"ו ואזהמה כ"ו. ג"כ וכן פי' מוספות לאן ובסנהדרין אכל כתוב שם ד"ל דגם אזהמה חייב וי"ל למתני דמייני צנזקין וי"ל דא"כ הרמ"ה והרמב"ם ס"ל דאף צנזקין מייחייב לאן משום דמתקין (ועי' בהג"ה ס"י של ספיק' וס"ק י').

רבינו חננאל פרק ששי: הכונס הכונס צאן לדרור. הפורץ גדר לפני בהמת חבירו כ"ו. בדיני אדם נמי [יהא] חייב. והאיכא הנותן סם המות בפני בהמת חבירו פטור מדניני אדם וחייב בדיני שמים. ויש ספרים דמייני ליה הכא בתוך דקאמר וכו' ליה, וכך היא בפר"ח ז"ל.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי פ"ד
מחלוקת מ"מ ה"ל יד
פסוק עין סט טושי"ע ח"מ
סי' מ"ח סעיף א':
בז ד מיי שם טושי"ע שם
סעיף טו:
בז ה מיי פ"ד מ"מ הלכות
עדות הלכה ז סמג
לאחר כח טושי"ע ח"מ סי'
ל סעיף ב':
יז ד מיי שם טושי"ע שם
כ"ג הלכה:
יח ד מיי שם סמג שם
טושי"ע שם:
יט ח מיי שם סמג שם
טושי"ע ח"מ סי' כח
סעיף א':
כ ט מיי פ"ד מ"מ הלכות
עדות הלכה ז סמג
עין קח טושי"ע שם ועין
כ"מ מ"מ שם טושי"ע שם:
כא י מיי שם פ"ד ה"ל ז
סמג שם טושי"ע שם:
כב ב מיי פ"ד מ"מ הלכה ז סמג
ועדות הלכה ז ועין
כ"מ מ"מ:
כג ל מיי פ"ד מ"מ הלכה ז סמג
מ"מ הלכה ז סמג
עין סט טושי"ע ח"מ סי'
מ"ח סעיף ז:
כד מ מיי פ"ד מ"מ הלכות
חובל וחוק ה"ל ז סמג
שם טושי"ע ח"מ סי' כח
סעיף ז:
כה ב מיי פ"ד מ"מ הלכה ז סמג
מ"מ הלכה ז סמג
עין סט טושי"ע ח"מ סי'
זא סעיף א':
כו ב מיי שם הלכה ז
טושי"ע שם סעיף ה':

מובן רש"י

העושה מלאכה במי
חטאת, שקל כנגד
מסקולות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
נח). מי חטאת דברה
אדומה וכן פרה עזמה
נפסלים במלאכה, דכתיב
(מגדבר יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כתיב למשפחת למי נדה,
ותמיא כספרי מה מ"ל,
שיכול און לי שמהא מלאכה
פוסלת אלא בפרה ומזין
אף בזנים מ"ל למשפחת
למי נדה, כלומר סייזו
משומרו לך ולא לנדה
אחר (גיטין ג). פטור
מדיני אדם, לשלם והייב
בדיני שמים, פריעות
לשלם לשמים שמתקין
לנפסות את ישראל (שם).
בשברה כדו ב"י והייב
בדיני שמים, משום דלא
סליק (וע"ר בס.).

מסורת הש"ס

(א) לקמן נח. גיטין נח.
(ב) לעיל מ"ז. א. לקמן נח.
(ג) קדושין כד. לקמן נח.
(ד) לעיל כח. לקמן נח. כ"מ
פ"ד. (ו) נקדושין מב:
סנהדרין כט. תמורה כה.
נדה ד"ה. (ז) רש"י מ"ג,
(ח) לעיל כא. וש"ג.
(ט) מנחות מ"א. (י) נלקמן
ס"ה. (י"ד) ד"ה סוף. (י"ז) נ"ל
מקלף.

תורה אור השלם

1. ונפש ב"י החטא
ושמעה קול אלה ודא
עד או דאך או דאך אס
לוא יגיד ונפש עזבו.
ויקרא ה א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיטא וכו'
כשעבר על שבועתו
דבר שאל לא יגיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אס לא יגיד
ובי ועוד ק"ל. מזהו לי
הא בלמח היכא דעד אחר
מועיל בעדותו לחייב ממון
חייב קרבן שבעה כדאמר
בשבעות רפ"ד הכל מודים
בעד סוטה וכו' ובתוס' ריש
סוטה ד"ה כל קפא בלמח
אמר לא אמרין דהוא עד
היינו ב' דוקא. וע"ש מה
שחילוק אצל לרש"י דכ"כ
לקושטא דמילתא דהוא עד
היינו ב' דוקא ל"ע:
ד"ה פטור וכו' החוק
שאנו ניכר לא שמה
הזק. קשה לרש"י רש"י
תחלה העושה מלאכה
שקל בן משקלות וזהו
אף למדי דשמה הזק
פטור ע"ש בגיטין ו"ע:

רבינו חננאל

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבתה
בחמה כל טעוקי דאית
לה. פי' ערמה.

בכחל רעוע. דלא אפסקיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה
הגיע זה הדליקה: **ברוח מזויס.** ברוח מזויס. דמדי
ניחייב: **ברוח שאינה מזויס.** דמדי דלא סלקא אדעמיה היא:
טמון אימסר. שפסק קמת חבירו בסדינין כשראה דליקה אכלה
והוא לא שלח את הצערה ושוייה
טמון וגרס להפסקי את הניזק
ולפטור את המזכיר דפטור על טמון
באש: **לנפשי.** להוציא ממון מחבירו
לעצמו: **ממונא נעי לשומי.** אותו
ממון שהוציא חייב להחזיר: **לחבריה.**
שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן
לשמעון: **פשיטא דאורייתא הוא.**
דחייב דיני שמים: **אס לא יגיד.**
בתי קא משמע מדקפיד להגדה
משמע שאינו מגידין מתחייב זה ממון
ועוד ק"ל (פסוק דף ב): כל מקום
שלאמר עד הכא שני עדים עד
שיפטר לך הכתוב אחד דכתיב לא
יקום עד אחד באש (דברים יט):
אלא נדה. שמתחייב שבעה ונדוני
שמים מתחייב דלי הוה מסקיד מחייב
ליה שבעה ולמלא לא הוה משתבע
בשיקרא ומשלים: וכו' ליה. דחייבין
בדיני שמים: **העושה מלאכה נמי
חטאת.** ששקל כנגדן משקלות במסכת
גיטין (דף נג). והן נפסלין במלאכה: **פטור
מדיני אדם.** דהזק שאינו ניכר לא
שמה הזק. וכולהו הני חיובי מתחייב
נינה: **המכניע.** מקע לו בלזנו פתאום
וצעתו דלא עזב זיה מעשה בגופו:
ר"מ מחייב כסיון. פלוגמיהו מיפירשא
בהנמי את הכד (לעיל דף נג). בנתקל
פושע ובמפקיר מקויו: **אלא כסוי
כסויס.** שלם תצטיר זה האש
מהר: **דכרי הרצ שומעין.** והיה להם
שלם יעידו: **והוא שחטרה.** הא דמתן
נפלה בלילה פטור כגון שחטרה
הבהמה והפילה הכותל דאנוס הוא:
אלא לא חסרה. אלא מפילה נפלה:
תחילתו בפשיעה. אלא נעילה דעבד
למיפל: **וסופו באונס.** דהא לא נפלה
אלא חטרה: **הניחא למאן דאמר**
כו'. פלוגמיהו היא בסוף המפקיד
(ב"מ דף מב). תרי לישני דש"ס אליבא
דבר יוסף: **ה"ג אלא מחייב בכונס**
כריא ואפילו לא חטרה: הניחא
במה כו' אמר רבה ואפילו
חסרה. ובכונס כריא: **סתמו**
בפשיעה. שהניחה במהה ופשיעה
היא אלא פתחת הדלת דלמדין
לקמיה לא תחזיקות שיכולה לעשות
עושה אגב זערה: **וסופו באונס.**
שחטרה: טעוקא. תחזיקות:
כיון

אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי לייחייב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אכל האש ובין מקרב
האש אכל הדבר אמאי אמרינן בפרק כל הנשפין (סנהדרין דף עו.
ושם) כפתו במקום סוף חמה או זינה לבא פטור לייחייב למ"ד
אשו משום חזיו וכן כפתו לפני ארי
וי"ל דודאי אי כפתו והציחו במקום
סוף חמה או זינה לבא או ארי
חייב אכל התם מייירי שכפתו במקום
סהיה ולא חזיו ממקומו ולא היו
מנמנמס הוציא והחמה והזינה והארי
אין עליו צנעת כפיתה והיה
דאחמיל עליה דקא דמיא אפילו
כפתו והציחו שם ואח"כ אחמיל
פטור דדמי לזרק מן ותריס דידו
ואפילו קדם הוא ונטלו פטור וא"ת
היא דהשיך זו את הנחש דפטור
למ"ד מעצמו הוא וטעם אמאי פטור
לפי מה שפירש בשמעין דפי פרה
(דף כג): ששם ידו לתוך פיו
והשיך לייחייב משום אשו דודאי הנחש
יוק האדם וי"ל דלאני התם שאין
האדם עדיין צנועל:

בממונא בעי דלשומי. וכו' תימא
פטור מדיני אדם משום
דלא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאלם היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם אין שייך למיחייב פטור מדיני
אדם: **אלא דחבריה.** כגון שאין
לחבריה מה לשלם או שהלך למדינת
הים או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר ודוקא שזכר אצל אמר
פטור מדיני שמים דסבור שלא ישמעו
לו דאין נראה לומר דנקט שזכר
לאשומעין דאפי' שזכר פטור מדיני
אדם שאין זה שום מידוש ולקמן לא
עבד ריכוחא אלא מדיני שמים ועוד
דנפיקין תנן (דף נט): השולל את
הבערה צד חש"ו פטור מדיני אדם
וחייב דיני שמים שלם צד פקח הפקח
חייב משמע דשולל פטור אף מדיני
שמים: **פשיטא אם לא יגיד**
וכו'. וא"ת ה"מ כשעבר על שבעתו
כדכתיב ושמעה קול אלה וי"ל דה"ק
קרא כשעבר (א) דבר שאלם לא יגיד
היה נושא עון או יצא קרבן שבעות
אצל בלא שבעה נמי איכא נשיאות
עון כדמוכח בממני' בלחך דיני
ממונות (סנהדרין דף לו): ודוקא ב"ד
דכשאוברים אין אנו יודעים להעיד
שזכר אינם יכולין להעיד דכיון שהגיד
שזכר אינו חזר ומגיד והיינו אס לא
יגיד דקרא אצל מוח ל"ד אין לחוש
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה מלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר
כדמיא במ"ד פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מ"מ נדה: **פטור מדיני**
אדם. צ"י הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזק שאין ניכר שמה
הזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיחייב כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

כדמיא במ"ד פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מ"מ נדה: **פטור מדיני**
אדם. צ"י הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזק שאין ניכר שמה
הזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיחייב כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

כדמיא במ"ד פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מ"מ נדה: **פטור מדיני**
אדם. צ"י הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזק שאין ניכר שמה
הזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיחייב כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

כדמיא במ"ד פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מ"מ נדה: **פטור מדיני**
אדם. צ"י הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזק שאין ניכר שמה
הזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיחייב כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

כדמיא במ"ד פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מ"מ נדה: **פטור מדיני**
אדם. צ"י הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזק שאין ניכר שמה
הזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סם המות נמי מידוש הוא
למיחייב כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סם המות דלא עבדא דאכלה

עין משפט נר מצוה

בא ב מ"י פ"ד מהל' טוקי ממון הלכה ג וי"נ כהנא וכו' מ"מ סמג עשין סח טו"ע ח"מ ס' ש"ע פ"ג:
ב"ח ג מ"י שם סמג ס' טור ש"ע ח"מ ס' ש"ע פ"ג:
ב"ב ד ה מ"י שם הל' י"א טו"ע שם ס' ט'
ל ר ד מ"י פ"ג מהלכות אפודה הלכה י סמג עשין עד טו"ע ח"מ ס' רס טו"ע טו:

מוסף רש"י

כולן נכנסו תחת הבעלים. מתחייבין בנקיין בעלים (ע"פ ר"ח). שומר אבירה. שאלה אבירה והמקום אל תוך ביתו דכתיב ואספתו אל תוך ביתך (ב"מ פ"ג). רבה אמר בשומר חנם דמי. ואינו חייב אלא בפשיעה (ב"מ פ"ג). רבי יוסף אמר בשומר שובר דמי. שבר מזה (שם ושבועות פ"ד).

נו:

פשיטא כיון דאפקוח קיימא לה ברשותיהו כ"כ מ"ל. נהוילא לה גזולה איירי מתני' כדמוקי לה בירושלמי וא"ת ומנליה דקיימא ברשותיהו אפי' להתחייב על מה שהיא מוקת דאחי קאי דקתני ואלתה והזיקה דליכא למימר דכי היכי דמסרה לשומר חנם והשאל נכנסו תחת בעלים ה"ה גולן דלמלא שומר הוא דמתחייב אבל גולן לא דמנינו דברים שהשומר חייב והגולן פטור שהרי נכנסה בהמה הכחשה דהדרא וזכירות שהריקבו מקצת מוכח בהגולן קמא (לקמן ד' פ"ג). דגולן אומר לו הרי שלך לפניך משום דלא חשיב שנינו ולא קניניהו ופטור אפילו בפשיעה דלא קבל עליו שמייה אבל שומר כיון שמתחייב נכנסה דלא הדר ובהריקבו כולם אס נעשו בפשיעה כמו כן יתחייב נכנסה דהדרא ובהריקבו מקצתם שומר דקבל עליו שמייה דלמה לא יתחייב כזה כמו כזה שאין השומר קונה בשנינו ואפילו שאל דקי"ל דאף לשאל שמין כדכר כהנא ורב אסי (לש"י ד' י"א). ואין לומר דמתחייב לפי שאין יכולין לקיים בה מלות השפה דמשמלת מגופו דעליו ורגל איירי מתני' ויש כאן השפה מעליה כשמתחייב אחרת לבעלים וי"ל דסבירא הוא דגולן נכנס תחת הבעלים דכיון שהולא מרשות בעלים שהיו חייבין בפשיעה ואין הבעלים יכולים לשומרה לפי שגזולה מהם יש על הגולן לשומרה דלענין מקיין אקרו בעלים כל מי שצידו לשומרה ולא דמי לתפסו ניזק לר"ע (לש"י ד' י"א). דאפי' שומר חנם אינו על חלק חצירו דשותף אין מתחייב להחזיק רק בשלו ואינו בא להוליא בעלים יותר משותף והכי משמע לי שגא דקמה ברשותיהו לכל מילי י"ש לו להועיל כאן:

המעמיד בהמת חבירו ע"י קמת חבירו חייב. ואע"פ שאין הבהמה שלו חייב מטעם שן ורגל דאע"י דכתיב בעירה כדדיה חשיבא הוליא והוא עשה כמו מדליק פשתו של חצירו נזרו של חצירו אבל אין לפרש דמתחייב מטעם אש דכר הויא והוא נותן לשם אש ואע"י דפטרינן נותן סם המות לפני בהמת חצירו שאני התם או משום דלא עבדא דלכא או משום דה"ל של תאכל כדאמר לעיל (דף מ"ח). דא"כ מטעם זה ה"ל להתחייב אפי' אפילו דכר"י ולא משמע בשום דוכתא דלחייב ברשות הרבים אלא אפילו מקרב בהמתו אלא הפירות ומעמידה עליהו: **הכבישה** אמרת לן. ותמילה היה סובר דמעמיד בהמה היינו שמתחייב בידו האפסר ומוליכה ממש על הקמה ומעמידה שם ולהכי הוה פשיטא טפי: **ולא יחשיב** נמי שהבישה. לגזולה מיירי כדמוקי לה בירושלמי ולא חשיב לה מילתא דפשיטא כמו שהיה חושב המקשה ולא חייב לפרש למה אין פשיטא לפי שקל להנין: **בההיא הנאה דלא קבעי ליה** ר"פ ר"ע. משום דעוסק במזוה ודוקא בשעה דמתעסק בה כגון שוטח ללכוד או משום עסק שזריך לה לאכירה אבל בשביל שאכירה צביתו לא יפטור מלמיתב ריפתא לענין כיון שיכול לקיים שהיה כדמוכח בסוכה (דף כה. וס"א) דלא נפקא לן מקרא דעוסק במזוה פטור מן המזוה [א] אלא דוקא היכא שאינו יכול לקיים שהיה כדמוכח הוא דלטו אדם שיש לו תפילין בראשו וליניא בגדו ומזוה בפשתו יפטור מן המזוה ועוד דפסקין אין צין המודר (מ"ד פ"ג). אמר דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואי פטור ליה כל זמן שהאכירה צביתו שכיח ושיח הוא פסק ר"ח וה"ג דהלכה כרב יוסף משום דלמיתב צאין צין המודר (שם) דכ"ע אית לכו פרוטה דרב יוסף ואפילו מאן דשי למודר להחזיר אכירה לא שרי אלא משום דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואור"י דאיה ראיא כלל דגם רבה מודה לרב יוסף דעוסק במזוה פטור מן המזוה אלא דס"ל דלא נעשה שומר שכן נכר ומ"מ הוא נהנה לכך אסור למודר אבל לא הוה שומר שכן ואין לדקדק נמי דשמתין דהלכה כרב יוסף דמשני רב יוסף לעולם בגינתו השמתמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים דכרבי אלעזר והכי מוקי לה כסוגיא דאלו מציאות (ב"מ ד' כט. וס"א) כי נראה דרבה קבלה מרב יוסף דקרא דכר"א אחי ורבה נמי שהיה מדקדק מתמילה דכשומר חנם דמי לא משמע ליה קרא אלא אסמכתא בעלמא דלא טעמא משום דמאי הנאה קא מני ליה דלעיל ולא פליגי רבה ורב יוסף אלא בסבירא בעלמא דההיא ור"פ דההיא דאלו מציאות (שם ד' ל"א). אי דמנטרל לרבה כדאית ליה מפשיעה לרב יוסף כדאית ליה מנגיבה ואכירה פשיטא דלא לא כר"י קרא [א] ונראה לר"י דהלכה כרבה בכל מקום לגבי רב יוסף דר משדה ענין ומחלה כדאיתא במי שמת (ב"ב ד' קמ"ג). ואין לפרש דהיינו דוקא בבבא בתרא כמו שיש מפרשים מדאמר במי שחצו (גיטין ד' ע"ד וס"א) ותסבירא והא קי"ל כרבה ובהא אין הלכה כרשב"ג ואין לומר דשמת בההיא מילתא קיימא לן דהלכה כרבה דהוה ליה למימר והא קי"ל בהא הלכתא כרבה כדאמר ובהא אין הלכה כרשב"ג ועוד דפסקר המפקיד (ב"מ פ"ג). גבי מפקיד מעות אלא שולחני מותרים ישתמש בהן (נדרים לא ישתמש בהן) לפיכך אס אכדו חייב באחריותם קאמר רב נחמן דקי"ל כוותיה דבני נאנסו לא דמשום שהתירו לו חכמים להשתמש בהן אכדו חייב באחריותם שומר שכן א"כ באלו מציאות (שם דף כט.). גבי מה יהא דמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אס אכדו חייב באחריותם לא הוה אלא ש"ס כמו שאמר שם לרבה ואין לומר דהתם מודה רב נחמן דחייב באונסין משום הימר שמשמש משום דכלא הכי היה שומר שכן שהיה שומר אכירה דאין זה סבירא דמשום שני סבירות דפטור מלמיתב ריפתא לענין ועוד דמותר להשתמש לא יעשה בשביל כך שאל אלא ש"ס בעלמא ועוד יש להביא ראיא דהלכתא כרבה מדמוקי סתמא דגמרא (ב"מ ד' פ"ג) הלוי' על המשכון שומר שכן מחזורתא דלא כרבי אלעזר דאמר במלוה חצירו ואכד יסצע ויעול מעותיו ולרב יוסף הו"מ לאוקמה אפילו כרבי אלעזר דלמסקנא מוקי כולוהו אליהו ופלוגמיהו במלוה כר"י למשכון אי לא פליגי שזריך למשכון להשתמש בו ופוחת לו והולך מהלואתו כך פירש התם בקונטרס וא"כ הו"מ לאוקמה מתניתין צאין כר"י למשכון דכ"ע מלוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

כיון דאפקוח. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי: דקמו לה נאפס. שלא משכוח אלא עמדו בפניה לכל דר שלא חלך אנה ואנה אלא לקמה לנכר: **מעמיד**. משמע שאחזה בידו ומוליכה לקמה: **הפשה**. במקל אמרת לן דההיא דהמעמיד ומשום הכי מתייב: **ולא יחשיב** נמי דהבישה. במקל ואשמועינן מתני' דהבישה במקל וזו היא משיכה: **אלא חספיו דשומר**. והכי משמע מסרה שומר לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי בעלים ומשמעו דינא צדדי שני והראשון מסתלק: **שומר דשומר לשומר חייב**. אפילו באונסין דלמך ליה מפקיד את מהימנתי לי בשבועה איהו לא מהימנתי לי בשבועה שנאנסה צ"פ המפקיד (ב"מ לו:). **לנדרים**. לתלמוד: **שומר אכירה**. הכניס אכירה חצירו לציתו כדכתיב ואספתו אל תוך ביתך וגו' (דברים כג:). **דלא צעי למיתב רפאא לעניא**. דהעוסק במזוה פטור מן המזוה מוצלמך דכר"י נפקא לן במס' סוכה (ד' כה:).

החזירה למימסר לברויליה איכא דאמרי מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה לאחר ש"מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לברויליה דאורחיה דרועה למימסר לברויליה אבל לאחר לא לימא מסייע ליה לרבה דאמר רבא לשומר שומר לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: **איתמר** רבא לשומר אבירה רבה אמר בשומר חנם דמי רב יוסף אמר בש"ש דמי רבה אמר בשומר חנם דמי מאי הנאה קא מני ליה רב יוסף אמר בש"ש דמי יבחהיא הנאה דלא בעיא למיתב ליה ריפתא לעניא הוה בש"ש איכא דמפרשי הכי רב יוסף אמר בש"ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל כורחיה הלכך בש"ש דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת נשבר שכן) איתביה רב יוסף לרבה החזירה

חלק חצירו מרשותו כמו גולן ועוד כיון דגולן קמה ליה ברשותיה גם לענין אונסין יש לחשב בעלים יותר משותף והכי משמע לי שגא דקמה ברשותיהו לכל מילי י"ש לו להועיל כאן:

המעמיד בהמת חבירו ע"י קמת חבירו חייב. ואע"פ שאין הבהמה שלו חייב מטעם שן ורגל דאע"י דכתיב בעירה כדדיה חשיבא הוליא והוא עשה כמו מדליק פשתו של חצירו נזרו של חצירו אבל אין לפרש דמתחייב מטעם אש דכר הויא והוא נותן לשם אש ואע"י דפטרינן נותן סם המות לפני בהמת חצירו שאני התם או משום דלא עבדא דלכא או משום דה"ל של תאכל כדאמר לעיל (דף מ"ח). דא"כ מטעם זה ה"ל להתחייב אפי' אפילו דכר"י ולא משמע בשום דוכתא דלחייב ברשות הרבים אלא אפילו מקרב בהמתו אלא הפירות ומעמידה עליהו: **הכבישה** אמרת לן. ותמילה היה סובר דמעמיד בהמה היינו שמתחייב בידו האפסר ומוליכה ממש על הקמה ומעמידה שם ולהכי הוה פשיטא טפי: **ולא יחשיב** נמי שהבישה. לגזולה מיירי כדמוקי לה בירושלמי ולא חשיב לה מילתא דפשיטא כמו שהיה חושב המקשה ולא חייב לפרש למה אין פשיטא לפי שקל להנין: **בההיא הנאה דלא קבעי ליה** ר"פ ר"ע. משום דעוסק במזוה ודוקא בשעה דמתעסק בה כגון שוטח ללכוד או משום עסק שזריך לה לאכירה אבל בשביל שאכירה צביתו לא יפטור מלמיתב ריפתא לענין כיון שיכול לקיים שהיה כדמוכח בסוכה (דף כה. וס"א) דלא נפקא לן מקרא דעוסק במזוה פטור מן המזוה [א] אלא דוקא היכא שאינו יכול לקיים שהיה כדמוכח הוא דלטו אדם שיש לו תפילין בראשו וליניא בגדו ומזוה בפשתו יפטור מן המזוה ועוד דפסקין אין צין המודר (מ"ד פ"ג). אמר דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואי פטור ליה כל זמן שהאכירה צביתו שכיח ושיח הוא פסק ר"ח וה"ג דהלכה כרב יוסף משום דלמיתב צאין צין המודר (שם) דכ"ע אית לכו פרוטה דרב יוסף ואפילו מאן דשי למודר להחזיר אכירה לא שרי אלא משום דפרוטה דרב יוסף לא שכיח ואור"י דאיה ראיא כלל דגם רבה מודה לרב יוסף דעוסק במזוה פטור מן המזוה אלא דס"ל דלא נעשה שומר שכן נכר ומ"מ הוא נהנה לכך אסור למודר אבל לא הוה שומר שכן ואין לדקדק נמי דשמתין דהלכה כרב יוסף דמשני רב יוסף לעולם בגינתו השמתמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים דכרבי אלעזר והכי מוקי לה כסוגיא דאלו מציאות (ב"מ ד' כט. וס"א) כי נראה דרבה קבלה מרב יוסף דקרא דכר"א אחי ורבה נמי שהיה מדקדק מתמילה דכשומר חנם דמי לא משמע ליה קרא אלא אסמכתא בעלמא דלא טעמא משום דמאי הנאה קא מני ליה דלעיל ולא פליגי רבה ורב יוסף אלא בסבירא בעלמא דההיא ור"פ דההיא דאלו מציאות (שם ד' ל"א). אי דמנטרל לרבה כדאית ליה מפשיעה לרב יוסף כדאית ליה מנגיבה ואכירה פשיטא דלא לא כר"י קרא [א] ונראה לר"י דהלכה כרבה בכל מקום לגבי רב יוסף דר משדה ענין ומחלה כדאיתא במי שמת (ב"ב ד' קמ"ג). ואין לפרש דהיינו דוקא בבבא בתרא כמו שיש מפרשים מדאמר במי שחצו (גיטין ד' ע"ד וס"א) ותסבירא והא קי"ל כרבה ובהא אין הלכה כרשב"ג ואין לומר דשמת בההיא מילתא קיימא לן דהלכה כרבה דהוה ליה למימר והא קי"ל בהא הלכתא כרבה כדאמר ובהא אין הלכה כרשב"ג ועוד דפסקר המפקיד (ב"מ פ"ג). גבי מפקיד מעות אלא שולחני מותרים ישתמש בהן (נדרים לא ישתמש בהן) לפיכך אס אכדו חייב באחריותם קאמר רב נחמן דקי"ל כוותיה דבני נאנסו לא דמשום שהתירו לו חכמים להשתמש בהן אכדו חייב באחריותם שומר שכן א"כ באלו מציאות (שם דף כט.). גבי מה יהא דמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אס אכדו חייב באחריותם לא הוה אלא ש"ס כמו שאמר שם לרבה ואין לומר דהתם מודה רב נחמן דחייב באונסין משום הימר שמשמש משום דכלא הכי היה שומר שכן שהיה שומר אכירה דאין זה סבירא דמשום שני סבירות דפטור מלמיתב ריפתא לענין ועוד דמותר להשתמש לא יעשה בשביל כך שאל אלא ש"ס בעלמא ועוד יש להביא ראיא דהלכתא כרבה מדמוקי סתמא דגמרא (ב"מ ד' פ"ג) הלוי' על המשכון שומר שכן מחזורתא דלא כרבי אלעזר דאמר במלוה חצירו ואכד יסצע ויעול מעותיו ולרב יוסף הו"מ לאוקמה אפילו כרבי אלעזר דלמסקנא מוקי כולוהו אליהו ופלוגמיהו במלוה כר"י למשכון אי לא פליגי שזריך למשכון להשתמש בו ופוחת לו והולך מהלואתו כך פירש התם בקונטרס וא"כ הו"מ לאוקמה מתניתין צאין כר"י למשכון דכ"ע מלוה

מסורת הש"ס

(א) לעיל מד; (ב) לעיל י"א; (ג) ב"מ לו: (ד) א"ב פ"ג שנינו מד; (ה) ב"מ לו: (ו) ד"ה שולחני; (ז) ד"ה שולחני; (ח) מ"ה ש"ס ש"ס מ"ה ש"ס הגיה דמלת סבירות ל"ל ש"ס; (ט) ג"כ ב"מ פ"ג.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שישלח וכו' דמה שהא ברשומי:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה המעמיד כ"י אפילו דכר"י כ"י י"ב אלא דהש"ס פסק דחייב: [ב] ד"ה כהנא כ"י אלא דוקא כ"י. י"ב וה"ה (פ"ג) דטובא וי"ש (ב"מ) וי"ש כ"י דכשע"ש ש"ס אפילו כ"י דכשע"ש ש"ס יוכל לקיים שמישהו פטור ל"ה בא"י ונראה ל"ה דהלכה כ"י. י"ב וי"ר וי"מ' חולקין ע"ז:

רבינו חננאל

פשיטא כיון דאפקוח קיימא לה ברשותיהו אמר רב מתנה אמר רב המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו חייב. מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו וכו'. ואוקימנא מסר בעל הבית בהמתו לרועה ומסרה הרועה לברויליה. פירי כרויליה רועה תחת ידו הרועה הגדול מקבל מבני אדם ויש לו אחרים תחת ידו שמוסר לן ויוצאין וסרינן אותם ביער, וברוילא לרועה כמו ריש דוכתא מלמדי תינוקות. ומילתא ביריה היא דכל מאן דמסר לרועה אדעתא דמסר הוא לברויליה, ולפיכך אין יכול לטעון אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, ומאחר שפטר לברוילא נפטור הרועה ודין בעל בהמה עם כרוילא. המוצא אבדה ואינו מכיר בעליה ושומרה עד שיבואו בעליה, רבה אומ' כשומר חנם דאמי לית ליה מתעסק במצוה פטור מן המצוה. איכא דאמי' מאי טעמא שעבדיה שעבדיה רחמנא בעל כורחיה הילכך הוה עלה שומר שכן. ואותיב ליה רב יוסף

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא דב"מ פ"ג],
(ב) [תוספתא שם],
(ג) [לקמן ק"ח: (ד) ב"מ
ל"א. ע"ש (חולין פ"א.
(ה) ב"מ ל"א. (ו) לקמן ס"ב.
ק"ו: (ז) ב"מ כ"ב. ל"א.
(ח) [לקמן ע"ט: (ט) שמו"ט
כ"ג, (י) [רש"ל מ"ח:]]

1. לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר
אֶחָיִךְ אוֹ אֶת שׁוֹי נְדָחִים
וְהִתְעַלְמַת מֵדָם הֶשֶׁב
תִּשְׁיָבָם לְאֶחָיִךְ:
דְּבָרִים כֵּב א

(א) גמ' דשכיח דעייל
ונפיק: (ב) תום' ד"ה אלא
וכו' פי' שאינה
משתמרת אלא ברוח
מזויה:

[א] גב' א"ל מורידה
כ"י. יצ"ב וגורמם הרעב
(א"ל) הוא (צבע"ה)
בצ"ה
ו'ר"ל ממיידי אכל
ממקום השחיפה אכל
הראש' תכב כגוראק שלנו
וענבהר"א סימן רסו ק"ו
ו'אמ"ש ועד קדאמר
ממשעם הירוד דמשתע
בצ"ה אכל פשוט לה
י"ב עיין בחוספתא פ"ב
ה'תנא' בחמת חזרו
חייב י' עלום כ' ועומ'
כאן ד"ה עלום כ' (ו'אמ"ש)
ל' ד"ה החירה לנצרה
ל' ד"ה דקא (צבתה):

החזירה למקום שיראנה
כול, ופירק רבה, הרתי
תנתי והכי תנתי החזירה
שחרתי בעידנא דשכי
נעל אבדה במוח דכי
בפול ועייל חזר לא אני
חייב ליטפל בה, אבל
בצמחין בעידנא
לדא שכיח במחזא ולא חזי
לדא ונצבנה אז תבד אדם.
והויתב ליה אתר חורב.
הוא חייב עד שיתחזרו
לרשותו, ופריק כבעלי
חיים מורגא נר דיון
דנקטו להו נגרא ברייתא
בעני נטירותא יתירתא
בכעל חיים מורגא ואולי
ואנקטה נגרא ברייתא, פי'
לימור אותה הלך ברגליה
חזן חורב.

ההחזירה. לאזכירה: למקום שיראנה. מנגיבה ואזכירה ושומר שבר חייב צפ שבה איניש צבימה אבל צההרים שחזירנו לרשפות. של בעלים: מאי מואל צביתו וקמתי חייב: מודינא לך. באזכרת בעלי חיים דחייב המואל צנגיבה ואזכירה ולאז משום שבר מואה אלא משום דנגיבה ואזכירה דגדה פשיעותא היא: דכין דנקטו גברי דרייאה. כיון שראה ששלמוהו וכן ללאה צעי נטירותא ימירתא ואפי' הוי שומר חנם חייב אבל שומר אכירה דממלטלי פטור מנגיבה ואזכירה: גברי. פשיעות: השב. השבה מעלייתא משמע: לגינוס ולחורבוסו מין. דסגי לא למואל בהשמה לגינתו דבעלים: הכל לריבין דעם בעלים. גזב וגחל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו לרין להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר באחריות: טענה גזב לפטור עלמו ט"ז שטרות נגנבה הימנו האזכרה שמאצתי ומואל שצידו הוא משלם תשלומי כפל כגנב עלמו דדרשין בצפרק מרובה (לקמן דף סג.) ואם לא ימאל הגנב"ש אם לא ימאל כמו שאמר אלא הוא עלמו גנבו וכתבי צמיה ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אכירה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי צעי לנפטר נפשיה בטענת גנב: קרנא צעי שלומי. מעיקרא גנב טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: טענה לפסיס מוויין. גנב מוויין נטל הימנו בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: לפסיס מוויין גזל הוא. ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל בטענה טענת גנב הוא דכתב דיה רחמנא (דכ"ד) וגזב מצית האי"ש (שמות כב:) גנב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עלמו בטענת לפסיס מוויין. ולענין חיוב לא מחייב שומר שבר עליה אם אמת אחו דהא איניש:

א"ל שאני אומר ללסטים מזור

אָלע אָניגטן שאַינע משמרת. פֿ
עמנו לשמוע צו אַפּילו מנצח
וּדחיק למימר דגנב הוּא לוקימא כּון
אָפּאָרש נגנבס אַלץ צמחיות מתח כּון
אונס אַחר אַחר שמוע יכּול לשמור וּלר
משמח כּל שטוען טענע גנב צעלר
וּמיינר איכּא למימר דּהכּא אַל חייס
האזע מצי למימר נמי וּלעטעל דּגול ה
מבזע קאָ דפּרקא שוּאל (צ"מ ע' דאָ
שכּר שכן משלס כּל צטוען טענע גנב
קומות פּירך מחמורת דלץ ציכּו וע
קרבנא לאונס דאָמערין צשוּאל (סא
דנלסטיס מוויזן דייטני צבירא דקאָ

בעליה: שומר חנם פטור
השואל (ב"מ דף 77:): שחריט.
נזוי צמלאתו צדקה: עד
לעולם לאו אפילו. הניחה

⁶החזירה למקום
בה נגנבה או אברה
נגנבה או אברה לא
מביתו לא ממקום ש
חייב ליטפל בה א"ל
כגון שהחזירה בצהרי
יהחזירה שחרית למ
דעייל ונפיק וחזי לה
החזירה בצהרי ל
שכיה דעייל ונפיק
או אברה חייב באחר
הוא חייב עד שיחזיר
לאו אפילו מביתו ש
א"ל ימדינא לך בב
להו נגרא ברייתא
איתביה רבה לרב יו
בביתו לגינתו ולחור
מכל מקום מאי לגי
לגנתו המשתמרת
היינו ביתו אלא פ
משתמרת ולחורבתו
כשומר חנם דמי
המשתמרת ולחורבת
קשיא לך היינו ביתו
בעינן דעת בעלים
אלעזר הכל צריכי
מהשבת אבידה ש
השבות הרבה א"ל
תסברא דשומר אבי
והא אמר רבי חיי
יוחנן יטוען טענת
תשלומי כפל ואי
אמאי משלם תשלומי
א"ל הכא במאי עסק
לסמים מזויין א"ל
יין כיון דמיטמר מאי

אלא לַגִּינָתוֹ שְׂאִינָה מִשְׁתַּמְדָּת. פִּי' (ג) אֵלֶּה בְּרוּחַ מַצִּיָּה וְשִׁמְמָה עֲמָמוֹ לְשִׁלּוּמֵי בְּשׂוּי אֲפִילוֹ נִמְאָה שְׂגָבָה פְּטוּר מִכַּפְּלֵי בְּרִיָּה

וידחק למימר דגנב הוא לוקמיה כרון שטענו טענת גניבה צאונס
אפשר לגנב אלף במחילות תחת הקרקע דהוי אונס ליקטס מווי
חאונס אחר שאינו יכול לשמור וירבה דפטר בןקו הפועלים³
משבחת כפל שטען טענת גנב בעידול דעייז או בעידול גנימי
ומיזה אכל למימר דהכל לא חייס כיון דמשיי שפיר בלמסר
היהוה מני למימר נמי וליטעמך דגולן הוא אכתי תקשי לך דמנינו שוב
משונה קשה דבפרק השואל (ב"מ דף טז.) מסיק עלה דקסבר האי תנא
שכר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב צאונס ואין לומר דכיון דגניבה
מחומות פריך מחומות דלא שכיח ועוד א"ע דלא שכיח יכול לטעו
קצובה לאונס כדאמרין בשואל (סע) צברה אלא דכל ענין
דגלסטים מוויין דהיינו שזיה דקרב פטר בו הכסוב וכל על פני

מנחה קעציד ולכל הוי כשו
בדרצה ורצ יוסף והוי רצה
דרצ יוסף תנאי היא ומסיר
ודאי תנאי היא ואינו יכול

אנה אינו חייב למפל
חייב באחריותה מאי
נגנבה מביתו ואברה
תחזירה והא קתני אינו
הכא במאי עסקינן
ותרתי קתני והכי קתני
ום שיראנה (6) ושכיה
אינו חייב ליטפל בה
מקום שיראנה דלא
דלא חזי לה ונגנבה
ותה איתביה (7) לעולם
ה לרשותו מאי לעולם
מ' כשומר שכר דמי
עלי חיים דכין (8) דנקטי
נעי מיראותא יתירתא
ת' השב (9) אין לי אלא
רף מגין ת"ל תשיבם
תו ולחורבתו אולימא
לחורבתו המשתמרת
שיטא לגינתו שאינה
שאינה משתמרת ש"מ

א"ל ילעולם לגינות
ו. המשתמרת ודקא
הא קא משמע לן דלא
בדרבי אלעזר דא"ר
דעת בעלים יחוץ
רי ריבתה בו תורה
כיי לרב יוסף ואת לא
הה כשומר חנם דמי
בר אבא אמר רבי
גנב באבידה משלם
ו"ד שומר שכר הוי
כפל קרנא בעי שלומי
נן כגון שטוען טענת
סמים מזויין גולן הוא
שי גנב הוא איתביה
לא

אלא לנינתו שאינה משתמרת. פי' (ט) אלא ברוח מזויה וס"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירת עמלו לשלומי בשויו אפילו נמא' שגנבו פטור מכפל: **בבב** ששענו טענת לסמים מוזין

וידחק למימר דגגז הוא לוקמיה כגון טעמו טענת גניצה באזנים שנגנזה ממנו באזנים גדול כח
אפשר לגנזה אלף במחילות תחת הקרקע דהוי אורז בליקטים מוזיין או אס בא עליו חויל של ט
מחאזנים אחר שאינו יכול לשמור ולרצה דפטר באזק הפועלים (ב"מ דף קכ"ג:) על צעידתא דעילוי
משבחת כפל טעמן טענת גג צעידתא דעילוי או צעידתא גניימי אינשי ולהגיה אמוראא דפליגי
ומיחויל אכלא למימר דהכל לא חייב כיון דמשיי שפיר בלקטים מוזיין וט"ל דגגז הוא ובסמך
היהוה מצי למימר נמי וליטעמך דגולן הוא אכתי תקשי לך דמצינו שומר שטר משלם כפל בטוען טעמ
משבחה קשה בדפסקי השו"ל (ב"מ דף קכ"ג) מסיק עלה דקסבר האי מנא לסקים מוזיין גולן הוא ומה
שטר שכן משלם כפל בטוען טעמת גג באזנים ואין לומר דכיון דגניצה באזנים לא שכיח לא חשיבי פירי
מחומות פריך מחומות דלא שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון כן ונראה לר"י דכיון שחביב
תקובה לאזנים דהשו"ל (ס"ט) צבא דהכל עליו שפיה הגניצה ימחורא ימחורא
דגלקטים מוזיין דלייניו צדיה דקרא פטר דן הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוק

עין משפט
נר מצוה

לא א ב ג ד מ"י פ"א
 מהל' גזילה ואצדעה
 הלכות ד' טו ועינן ח"מ
 סגמ עשין ד' טו"ש"ע ח"מ
 ס"י רכז עש"ק א'
לב ה מ"י פ"ד מהל'
 גניבה הלכ' י' ועינ'
 ש"פ א' מהלכות גזילה
 ואצדעה הלכות ט' סגמ עש'
 ע"א טו"ש"ע ח"מ ס"י ששה
 עש"ק א'
לג ו מ"י פ"א מהלכות
 גזילה ואצדעה הל' טו
 סגמ עשין ד' טו"ש"ע ח"מ
 ס"י רכז עש"ק א'
לד ז מ"י פ"ד מהל'
 גניבה הל' ד' (טו"ש"ע)
 ח"מ י"י (שנז)
לה ח מ"י שס פ"א הל'
 ז' סגמ עשין ע"א
 (טו"ש"ע ח"מ שס)
לו ט מ"י פ"א מהל'

לגינתו ולחורבנותו מנין.
היהא השנה ופטור
ב' ד' (א). דלא בעינן
דעתא דר' לומר ל'
שמוד פרק שהחזית
לנומק שהחזית אודת
(שם). הכל צריכין דעת
ונג מון ד'
שומדים שהיו חייס
לדועק, ואם לא הויה
ומה לא נגנזה חייס
באחריות, דכון דיע
שחנה ולא דע שהחזית
לא מרז לא ורע מאסיה
(שם). הטרען טענת גוב
באבדו, מואל אלה
שטוען נגנזה חיימי לאמר
שחנה (דקום עמ')

עין משפט
נר מצוה

נח.

הכונם פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) [מדרים לג. ב"ב נג.],
(ב) [ב"מ נג. ג] [לעיל כח :
וש"נ, ד] [ד"ה אין צו],
(ה) ג"א יאמר רש"ל,

גליון הש"ס

גב' איבער לך עבודי. עיין
צב"מ דף כג ע"ב תוספות
ד"ה איבער לך:

רבינו חננאל

אמר רב כהנא לא שני אלא באותה ערובה, אבל מערובה לערובה משלת מה שהודיק. ורבי יוחנן אמר אפילו מערובה לערובה וכו'. ופר"ח זצ"ל קיימא דין כר' יוחנן. כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת וכו'. ורמ"א ז"ל פ"י אף על פי שחזרה שלא לדעת בעלים כגון שמרומה כראוי שנעלו בפניה ויצתה ואי קשרה ויצתה והלכה ונכסה שם ביניה בריבצה, ע"כ.

גַּל מַצְעִיָּה אֶחָדָה דַּמְשֻׁמַּת. מִיָּהָ מִזֶּה שְׁנֵי־אֶחָד דָּלָה פֶּסַע
בְּשִׁמְרִיתָהּ דָּהָא נִהְיִית: אֶחָד נַחֲבֻטָּה. דְּלִפְיֵי בְּהִיא הַזִּיקָא אֲנוּסָה
הָוִי: אִימָא. הָאִי בַּעַל הַשְׂדֵּה מַבְרִיחַ אֲרִי מִנְכְּסֵי חֲצִירוֹ הוּא
שְׁהֵי־לֵי אֵת בְּהֵמַת חֲצִירוֹ שְׁלָא נַחֲבֻטָּה בְּקִרְקָה וּמִזְוֵה הוּא דְּעַבְדַּ

ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחזקה
בצימיו רגליה. מרה"ר לגיגה דלחזקה
לדלא סלקא אדעתיה הוא: לא שגו.
דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה
שהיקא: אלא. שכללה מיד בצוהה
מערוה שגפלה שם דכיון דלחזקה
היא בצפילה אנוסה היא נמי בצפילה
דכיון דחזיא לתצוה חותה לא
מוקמה אנפשה: אבל הלכה מערוה
למערוה ואכלה משלמת מה שהיקא:
לא סימא עד שהלא לדעת. שידע.
הבעלים שיאמת: ואחזור לדעת.
שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון
שיאמת לדעת. שידעו ביציאתה:
אף על גב שחזרה שלא לדעת.
דהשתא לא סגי לה בשמירה
פחותה דאמר ליה כיון דילפא כ"י:
סתלו בפשיעה. כללו לידה היה
לו לשומרה שלא תכנס ותאכל:
וסופו בצונם. לא היה יודע שסתל:
ולאסמוריו

לאסטרטגיה

לא מבטיא קאמור לא מבטיא אכלה
 *רמשלמת מה שנהנית אבל נחבטה אימא
⁶מבריה ארי מנכסי חבירו הוא ומה שנהנית
 נגמיו לא משלם קמ"ל ואימא ה"ג מבריה
 ארי מנכסי חבירו מדעתו הוא האי לאו
 מדעתו אי נמי מבריה ארי מנכסי חבירו
 לית ליה פסידא האי אית ליה פסידא היכי
 נפל רב כהנא אמר בשוחחלקה במימי
 רגליה רבא אמר שדחפתה חברתה מ"ד
 שדחפתה חברתה כל שכן שוחחלקה במימי
 רגליה ומאן דאמר שוחחלקה במימי רגליה
 אבל דחפתה חברתה פשעה ומשלמת מה
 שהזיקה דא"ל ⁷איבעי לך עבורי חדא חדא
 אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה
 אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהזיקה
 ורובי יוחנן אמר דאפ"י מערוגה לערוגה
 ואפילו כל היום כולו עד שתצא ותחזור
 לדעת א"ר פפא לא תימא עד שתצא

לדעת ותחזור לדעת אלא כי כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"ט דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להם רחמא: ירדה כדרכה והויקה משלמת מה שהויקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והויקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר ^אתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה ולאסמכורי

[illegible]

אע"כ דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שיטלם לו כדי שישבי צדיקו של חזירו אבל פורע חובו אין לו לעשות תקנה ע"י זה דהא הכא בשמעטין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מצריח ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מניל חזירו מן ההפסד לא עשו תקנה ונראה לר"י למצריח ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיבא ליד הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאלו הארי אם לאו ואין מנילו אלא מדאגה וכן הפסד שדואג שאלו יבא אכל את הדבר ברור שיבא ליד הפסד ולדין דריסת הארי או המניל מפי הארי עצמו או ודאי נוטל שכרו כמו ש"פ ע"כ נהר חמור חזירו וכו' דשמעטין מיייר שהארי ירקוח מאצער בעלמא שאין בעל חובו רוצה שמאצער בהמור כחזקו למאצער ואע"פ שלא ירדמיה נפחתינן בכך ולכן היה נחשב מצריח ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מנילו מהפסד דמה שהיה הלוי זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחשיב לו ואינו מנילו אלא מאצער בעלמא וחסדי מצריח ארי א"נ דמפרש טעמא בירושלמי דכתובות (פ"ג) ובגדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחילי לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה ויהיב לי משכנו ואפי' בצ"ח דוחק עצמו מסיק לה בירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו היינו מואל הכרה בני אדם שהיו פורעין מצריח כי דרך אהובים שמרמחם על אהוביהם להציל מן הצער הוה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הבתים (ב"ב דף קנ"ג) עובדי ארי נתן כרור והועיל דכבר מינה מאל והוא"ל מינה מאל אע"פ שהמניל מהפסד שהיה נה"ש שטופה לא נקט לשון מצריח ארי לענין שיפטור חזירו משכר בהמורו אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה מיקון כמו רפך נה"ש פורתא או נעל וגדר אלא מגין עליה פורתא שלא תבא ליד קלקול ורבינו גרשון פסק במשכזה אחת על אנס עכו"ם שאנס ביתו של ישראל ואפי' ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אבל רש"י פ"י בהמקין (יב"ט דף ק"א) גבי עכו"ם הבא ממחנה חוב ומחמת אנפירות אחריו של משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בברקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפירות בגזל בעלמא ואינו מסור בידו לנרו אין בו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רביע לבעלים חזיקון חכמים אלא מחזיר לו הרקעא בחנם ודיקון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקמי מדי ווא"ט אגדה פסוק ו"ב חדש לא לא לו שעה לכפוש הלכך אין מצריח העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר דלא מצריח במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חומר לבעלים לעולם שהיה מוכר או נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד כל הבעלים לגמרי דלא חשיב מצריח ארי כיון שמנילו מן ההפסד ואפי' קנאו בשויו מנילו מהפסד הוא כמו מקדים ברועים ובמקלות כשכר לחמירין שנותן שכר עד כדי דמייהם וי"מ לכושרא דחיותא או לטרחא ימירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חחר לבעלים דמיים הללו כל שעה שירצו דהשתא מנילו מן ההפסד אעפ"כ אין לדמותו כלל למצריח ארי דכיון שינא הבית מחזקת ישראל ובה לא נדבריה ומוציא מיד הגכר ומחזיר ליד ישראל לא דמי למצריח ארי ונוטל מה שהנהו ורבותיה היהודים הצורחים מעירם וסבא מחזיק קרנותיהם שאין צהן טעקא"ל ואפי' יש בהן טעקא"ל אלא הניח חמיריהם ביד אחרייהם לפירוע מכן טעקא"ל אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שסביבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו ובדין מלכותא היו תופסין שלא לחיות המושל בתחלת היהודים כשינאו מעירו וכן היו נהגין בכל ארץ בורגוני"א ואם יש שר שאל לשנות את הדין ולעשות און או דינא דמלכותא שהרי זה הדין און כלל דומיא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף ק"א) והיכא שמשיב נכסי חזירו אין דומיא ללל למצריח ארי כגון יורד לתוך שדה הגורל ונעטע שדה כדשומ ומקק את חזירו משלש רוחותיה ובעון ההוא דלאומנין (ב"ב דף ק"א) השובכ את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חזירו דנוטל מבעל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חזירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה"י ימנה"י (ע"ס) המניל לשלם חמורו ועוד דע"כ מיייר שיכול להציל על ידי הדחק דא"כ ילמא ליה מהפסק קובינא דלארמיין ההם על הציה של דבש וימ"מ שברו ונתן לו דמסתמא ניחא ליה שכל מי שיציל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להציל אלא ע"י הדחק: **שנו א"א באותה ערוגה.** דכיון שחמלת נפילתה בחומה ערוגה בצונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר: שמן

שמיז

מב א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות מקי ממנו
הלכה יא סמוג עשין סו
טוש"ע ח"מ סימן שסד
סעיף א:
בג ד מ"י שס הלכה יב
ועי' בהשגות ובזמ"מ
טוש"ע שס סעיף ב:

עין משפט
נר מצוה

א) שְׁמִיָּין בֵּית סַאחַ בְּאוֹתָהּ שְׂדֵהָ, פִּי' צְוֹנְטֶרס (בִּרְשׁ פִּיִּקִּין)
שָׂאס אַלְלֵה עֲרוּגָה אַחַת שְׁמִין אוֹתָהּ אֲלֵב צִית סָאחַ כְּמָה
הִימָה יִפֵּה קוֹדֶס שְׂאֲלֵה מִמֶּנָּה וְכִמָּה הִיא יִפֵּה עֲכָשׂוּ וְקִשָּׁה לִרְיִי
לְדֵא אֲצִית סָאחַ קָאִי הִי' לְמִימֵר כְּמָה הִיָּה יִפֵּה וְכִמָּה הוּא יִפֵּה

תורה אור השלם

קדים חשובה לפי דמיו אלא שמין ס'
סאין ורואין כמה דמים ממייעים לבית
סאל וסחרין ושמין כמה נספחה
בשיל הערונה וקסה היסין מיניו
צמיו שמונים הללו בדרקל אל כמי
אלא בשדה אחר ששמן מה שהיך
אב שדה אחרת ומן המסנה אל
מחלקת: ואלה שמן ואלה שמן ואלה שמן

[א] תוס' ד"ה שמין כו'
 ונ"ל דשמין בית סאה. נ"ב
 והראש"ד פי' דהכי קאמר
 שאם אכלה פחות מסאה
 שמין צפ"ע ולר"י צפחות
 מתקבץ:

קטמה נטיעה. צמה
שנסה לרשם הנזק
והזקה, קטמה נטיעת אילן
כמה שמין אותה (כתובות
ק.ה). שתי כסף. שמי
מעות (שם). חזיו. שחם
של תבואה חטין ושעורין
בעורן ירק (לקמן ק.ט).

ולאסמטורי בגוה תיקו: כיצד משלמת מה שהזיקה וכו': מנה'מ אמר רב מתנה דאמר קרא 'ובער בשדה אחר'⁶ מלמד ששמן על גב שדה אחר האי' ובער בשדה אחר מבעי ליה לאפוקי רה"ר א"כ לכתוב רחמנא ובער בשדה חבירו א"נ שדה אחר מאי בשדה אחר ששמן על גב שדה אחר ואימא כוליה להכי הוא דאתא לאפוקי רה"ר מגלן אם כן לכתביה רחמנא גבי תשלומין ימיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם בשדה אחר ל"ל דכתביה רחמנא גבי ובער ש"מ תרתי היכי שיימינן א"ר יוסי בר חנינא *סאה בששים סאין ר' ינאי אמר: יתרכב בששים תרכסין חזקיה אמר: קללה בששים קלחים מיתבי אכלה קב או קביים איין אומרים תשלם דמייהו אלא רואין אותה כאילו היא ערוגה קמנה ומשערים אותה מאי לאו בפני עצמה לא בששים ת"ר אין שמין קב מפני שמשביחו ולא בית כור מפני שפוגמו מאי קאמר א"ר פפא ה"ק אין שמין קב בששים קבים מפני שמשביח מוזק ולא כור בששים כורין מפני שפוגם מוזק מחקיף לה רב הונא בר מנחם האי ולא בית כור ולא כור מבעי ליה אלא אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא הכי קתני אין שמין קב בפני עצמו מפני שמשביח ניזק ולא קב בבית כור מפני שפוגם ניזק אלא בששים ההוא גברא דקץ קשבא מחבריה אתא לקמיה דריש גלותא א"ל לדידי חזו לי ותלתא תאלתא בקינא הוו קיימי והוו שוי מנא זוזי זיל הב ליה תלתין ותלתא ותילתא אמר גבי ריש גלותא דדאין דינא דפרסאה למה לי אתא לקמיה דר"נ א"ל בששים א"ל רבא אם אמרו בנזקי ממונו יאמרו בנזקי גופו אמר ליה אבוי לרבא בנזקי גופו מאי דעתך דתניא המכביר כרמו של חבירו סמדר רואין אותו כמה⁷ היתה יפה קודם לכן וכמה⁸ היא יפה לאחר מכאן ואילו בששים לא קתני אמו גבי בהמתו נמי מי לא תניא כי האי גוונא דתניא⁹ קטמה נטיעה רבי יוסי אומר גזורי גזירות שבירושלים אומרים נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ארבעה כסף אכלה חזיו רבי יוסי הגלילי אומר נידון במשווייר שבו וחכמים אומרים רואין אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה אכלה

נקורות לסאה פירות הנאכל
א האז ולא בית כור ולא
קב ובסיפא בית כור ומיהו
מר ביון 'ר על 'ר היו יסא
ל בית כור כור כור כדאשכחן בפרק המקבל (א)
ומסיק דאדבעה קצין לכור זרע קאמר:
ומע דקאמר ותלתא תאלתא ביקתא הוו קיימי ותאלי הס
ר גופי קנו דקלי וקסא דבפי' קד' (דף ד:) מן דק
אחד קרוי דקל סתם ואחד קרוי חבז דהיינו קשבא ובעמ
קל פרסא דאמר לקמן הלכתא כוויסא דרש גלותא נד
דקשבא דקלא פרסא איז אפשר לפרש נד

ומע דקאמער ומלמא מאלמא צנינא הוו קיימי ותאלי הַס
 גופי קנו דקלי וקשה בצפ"ק דע"ו (דף י"ד:) מן דק
 אחד קרוי דקל סתם ואחד קרוי חצב דהיינו קשצא וצנע
 קל פרסאי דאמר לקמן הלכמא כוותיה דריש גלותא דק
 דקשצא דקלא פרסאאי אי אפשר לפרש כן:

ה, ולא קתני בששים. אטו בנוקי ממונו מי לא קתאני כי האי גונא, והתניא קוטס שתי שנים ד' כסף אכלה חזין כול'.

(א) [לקמן נט:], (ב) כ"א
היה. [רש"ל, ג] כתובות קה,
(ד) שייך לעיל במשנה,
(ה) [רש"ל, ו] גי' ת"ח
אמתני' וכן הוא צפ' השואל
נט: וע"ש,

היכי שיימין אמר ר' חנינא סאה בס' סאין וכו'. פ' כלהו אית להו דאח' שמין אלף ע"ב. סאה דאח' ואין שמין אלף בס', וכלהו ס"ל דאין שמין המקום המובעה לבדו משום שבה היזק ואם שמין אותו ביותר מששים מפסיד ניזק ובפירוש משנתנו נחלקו. ר' חנינא סבר זה ששינוי שמין ביה סאה פ' א' הורעצה ביה סאה שמין אותו בשדה שיש בה ששים סאה שהם בית שני כורים וכן אם הם בית מאתיים [ואמרינן] בס'

ידו משגת לדמי קרקע גדולה קונה
אותו ביותר מדמיו וקרכת ערובה
של קצ או קציים חשד לו לפי דמיו
אלא שמתן ששים סמים כמה שאף
ורואין קונה דמים מגיעין לבית סאה
ותחרין ושמין כמה נפתחו דמיו
בשביל קרכת ערובה זו. וא"ת למה
הוזכר בית סאה שאם היה שמין
מתחלה הערובה בששים סאין כמה
לפי יפיו ורכמה הן יפין לא היה מסתמך
כלום שאין קרכת ערובה קטנה
יבכרת בששים סאין אבל צבית סאה
יבכרת: **סרקב בששים סרקבין.**
ששים סאין שמין ולא ששים דל"כ
מפסדת ליה לניזק שאין קוין מנזין
לששים סאין לפי שמרובין הן ללחד
צנינו ומועטין הן למשופע בנכסים:
קלה ב' קלתי. מה שאכלה ב' כ'
שיעורין כמותו: **משנס דמיה.** כמו
שנמכרין קב או קציים בשוק: **מאי**
לאו ב' דמיה. וקשיא לכולהו:
לא בששים. ולכל חד כדית ליה:
לא שמין קב בששים קציים. אם
אכלה קב אין שמין בששים קציים:
מפני שמבטח מוין. דששים קצים
אין להם מכר מפני שמרובין הן לעני
ומועטין לביתו וכל שכן לעשיר ועוד
שאין קרכת קב יבכרת בששים קצים:
וא"ת כור בששים קורין. אכלה כור
מבואה אין שמין אותה בששים קורין:
מפני שפונס מוין. לפי שאדם
המשופע בנכסים ותאב לקנות קרקע
גדולה קונה אותה כשהוא מבואה
בהרבה יותר מדמיו ועוד קרכת כור
הגדולה היא מאלף אלף כל סאה שמין
בששים סאין מאלף מצי ליה. דקדקתי
אין שמין קב ואלו קמתי בית קב:
קב צבים כור. אין קרכתו נרמית:
כור. ששים סאה: **קשנא.** דקל:
אמר ליה. ריש גלותא אני ראמי:
ותלתא תלתא צביןא הוו. גלשה
דקלסא זה אלף זה: **דינא דפרסא.**
שאני דין מזה: **אם אמרו.** ב' כ'
להקל על המוין: **בנוקי ממונו.**
במה שאלה בהמנו והיוקס: **יאמרו**
בנוקי גופו. שמוין בענאמו בידים
שקצן לדקל: **המבכיר כרמו.** שיח
ורילה: **קטמה נעיסה כרסין.** בהמה
שקטמה נעיסה: **גוזרי גזירות.**
קונסי קנסות אדמון ומנן בן אבשלום
בפרק בתרא דכתובות [קד]: **חזין**
שחא. **במסוייר שבה.** רואין את
ערובה וערובה צימי הקציר ומשלים:
נ לימכר כשהיא עם השחת:

שוה, ומה שיש בניהן
 משלם המזיק. ואקשי רבא
 על רב נתנמן, אם אמרו
 לער המוכרעה בשלם
 בעת שאכלתו בהמתו האדם
 הכא דקץ קשבא האדם
 בעצמו באשי מנא לן.
 אמי' ליה אביי לרבא בנזק
 גופו מאי דעתין דתנאי
 (המכבין) (המכבין) כרמו
 שלחבו סמדר, פיר'
 טיאת הכרם ותישיר פרי'
 ה: בת שנתה שתי כסף בת

המשך הנספח בעמוד הבא.

יחזיקו ריבון כושרי מאי
שכלם. א"ל יד כושרא.
היה זה חומי רבא ד
ממרי. ואלו חומי
שקלי. וכל כון שפיה
היה זה חומי רבא ד
ממרי. ואלו חומי
שקלי. וכל כון שפיה
היה זה חומי רבא ד
ממרי. ואלו חומי
שקלי. וכל כון שפיה

הכונס פרק ששי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) פסחים ב. [וע"ש]
תענית י. [וע"ש]
(ב) [מסדרין לו. א] ג' ליל
כ"ג. (ד) [למנן סא. א]
(ה) [למנן קח. א] ו' ז"ב ק'
מסדרין כ. [וע"ש ע"ג]
(ו) [למנן ש"ס] ג' יטין סת.
ד"ה וכמו כ' ד"ה ע"ש
שפסוק לא נכנס עדין היו
יודעין מזה ז"כ הכל ועי'
מסדרין פ"ג. (ח) [ד"ה א
אף, ט] ד"ה שגאמר.
(י) ע"י חוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס וחוספות ויזיל
סת. ד"ה אמר ויזילן אף:
ד"ה מהכלל.

הגהות הב"ח
(א) נ"ב דלפניהם דור וקא
מביעא:

גליון הש"ס
נ"ב רבא בעידן רתחא.
ע"י משנת רש"י שיש
ק"ס: שם פ"ו יטין
דרישין וכו'. ע"י מסדרין
דף כ' ע"ב תר"ה מלך:
תוס' ר"ה שפלאך וכו'.
לש"י ע"י ג' נ"ב נאך
שכסוף משנת ג' וד"ה
ת"ח י"ד לוח סה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בבי
טוב ויבא אדם טוב.
היזיל לך יכנס טרביס
לביט מלון עזר הסתם
והסתם ולמנן יתמין עד
הזן הסתם וילא וכו' טוב
לו, שהזן טוב לו שגאמר
בזור כי טוב, וזה ה"ל
טובו, מפני היותו ומפני
הלפנים (תוס' ב. א) אי נמי
שלא יפול בצרות ופיקס
שבעה, שלא יעלה עליו
עלילות מרגל אלה או
גנז (תוס' י. ד) דרשאי
לתריוכו, שהיה מועלת
לשנים, כמו (אמר ג)
אין שוה להסתם (שנהדרין
ב. א). פתח הכתוב בנזק
ממונו. דמכר כי תלך
אש, דמשמע מעמלה,
וסיים בנזק גופו.
דקי ליה מנעיר (רש"י
ב. א). אש, השולל את
הנעירה, משום חציו.
מינו הכתוב, דליו עקבי
דזר מוכר סך (רש"י ב. א).
ומלך פורץ גדר. גדלות
אחרים, לעשות לו דרך.
לדור ולכנסו (שנהדרין
ב. א). לעשות לו דרך קל
מכיון לפרנסו או לזכרו
(יבמות עו) ולא יזה ימין
ושמאל, ויכספי כפרשת
המלך נפקא לן מקרא,
וגרסה בעניי מדרבנא
לכלמי רוס לנבי מחזי
קדושים, גדלות משל אחיו,
כדרישין נמי ויכנסו גדלות
מחזי (רש"י ב. א).
אלא

כ"י טוב. צדור חמה זורחת ילין צמלון ולא יתמין עד שחשך
ולצק לא יכנס עד שיאיר. כי טוב לשנא מעליא האור כי טוב
כלומר טוב הוא ללכת צו וליכנס צו מפני המזיקין והליסטיין: **חרב**
חרבו של מלך המות: **אימה**. אימת מות של מלך ולא בגלוי

כל כך: **רחמא**. דבר: **סכר כיו**.
סמס חלונות: **אס אמרנו לו**. צלרבעה
אנשים מזורעים: **דליכא ספק נפשות**.
צמקוס שגלה שם: **סא שמע**.
וסיפיה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה ארס אס יחיונו נחיה וגו':
וה"מ דלוי צו נקבה. דהתם משום
נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתריוכו**.
אגדתא ושמתתא דדבר אחד ושניכס
שון צה שמתרו ומתפלו צה: כי
סאל מעמלה. אהנו גרמנו לו
שקלקלו והצטית הקצ"ה לשלם כאלו
הוא הצעירה: **פסח הכסוב צנוקי**.
שהזיק ממנו דמכר כי תלך משמע
מעמלה שהלך צנוך שלו והלכה
ולקח צנוך של חצירו: **וסיים צנוקי**
גופו. שקראו מצעיר צדיק: **משום**
חליו. מוכר חן שמוק למרחוק
דליו גופיה עבד הכל נמי אלו
גופיה עבד ונפקא מיניה לחייבו צד'
דברים אס הווק צה אדס כדלמדין
צ"ב (דף כג): **אשר בעשר**. סנהדרין
וקני השער: **טמון צאש קמיבעיא**
ליה. מעשה צל לפניו צמחנה שעריו
אנשי גיש של ישראל ונצרך לשלם
הלכה אס חייצין לשלם כלים הטמונים
צמכו כר' יהודה או פטורין כריבנן:
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמין
דמכר (והיה חלקה השדה מלאה
שעורין: מלך פורץ. גדר שדה אחרים
לעשות לו דרך ולאלולוסין שלו דלמדין
צ"ב (דף ק): דרך המלך אין לה
שיעור: **מלאה שעורים לו**. צדכרי
הימים: **מלאה עדשים**. צספר שמואל:
ויזיל. שלא יסרפיה הוילן וסכור
להזיל את עמנו צממון חצירו:
ה"ג.

הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתריוכו כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזק ממונו וסיים בנזק גופו לומר לך אשו משום חציו: ויתאווה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער וישאבו ויבאו אל דוד ולא אבה לשותותם ויחך אתם לוי: שמואל ב כ טו-טז
11. חבל ושיב רשע
12. גולה ושלם בחקות
13. חתים הלך לבלתי
עשות על חיו יתיה לא
ימות: ויחזקאל לו טו
14. ואחריו שקא בן
אנא הקרי ויאספו
פלשתים לחיה ותיה שם
חלקת השדה מלאה
עדשים וקצתם נס מפני
פלשתים:
15. שמואל ב כג א
16. הוא היה עם דוד
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקחיה
ותיה חלקת השדה
מלאה שעורים וקצתם
נס מפני פלשתים:
דברי הימים א יא י
17. ויחזקאל בן חזקיה
החלקה ויחלקה ויה את
פלשתים וישע יי תשועה
גדולה: שמואל ב כג יב

לעולם יכנס אדם בבי טוב. מדקדק ר"ת מדמקדים כניסה
ליציאה דנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסחים (דף ד. וס) ומהצדדים דמנפלא קני לזרז מלות דכתיב
וישכסו אברהם צדק ודלמא משום כי טוב הוא ללך השכים אלא ודאי
מצינו לא שייך למימר שילך צדי

טוב שמכיר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מייתי קרא ואתם לא
תלכו אש מפחם צימו עד צקר
משמע דמצינו נמי מיירי יס לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת וצ"ק דמענין (דף י. י) מייתי
קרא דהצק אור ור"י אומר דאין
לדקדק צוה דלורמיה דגמרא צהכי
צפרק צמה מדליקין (שבת דף לז):
צין השמשות כהפך עין זה נכנס וזה
יואל וצפרק עושין פסין (עירובין דף
כא). נמי אמרין אכל אדס מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מושכס
אברהם צדק שפיר יליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לאמר כיון דלאל
לדבר מלוה דשלוה מלוה אין מוקין:
שמלאך המות מפקיד שם
בציון. לא גרסינן
שנאמר למכמש יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של סנחריב כתיב הא
קרא (ישעיה י) צל על עית עבר
צמגנו למכמש יפקיד כליו:
מהו להציר עצמו בממון חבריו.
איבעיא ליה אי חייב לשלם
כשהזיל עמנו מפני פקוח נפש:
דלא שביק דהו לאחצופי. צמרוויחו
נעלה ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים
שלא לקחום ממי שזכה צה:

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא מר שמעתתא ובר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ואל שביק מר פתח למימר שמעתתא ואל שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתריוכו כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזק ממונו וסיים בנזק גופו לומר לך אשו משום חציו: ויתאווה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער וישאבו ויבאו אל דוד ולא אבה לשותותם ויחך אתם לוי: שמואל ב כ טו-טז
11. חבל ושיב רשע
12. גולה ושלם בחקות
13. חתים הלך לבלתי
עשות על חיו יתיה לא
ימות: ויחזקאל לו טו
14. ואחריו שקא בן
אנא הקרי ויאספו
פלשתים לחיה ותיה שם
חלקת השדה מלאה
עדשים וקצתם נס מפני
פלשתים:
15. שמואל ב כג א
16. הוא היה עם דוד
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקחיה
ותיה חלקת השדה
מלאה שעורים וקצתם
נס מפני פלשתים:
דברי הימים א יא י
17. ויחזקאל בן חזקיה
החלקה ויחלקה ויה את
פלשתים וישע יי תשועה
גדולה: שמואל ב כג יב

מסורת הש"ס

הכונס פרק ששי בבא קמא

סא.

עין משפט
נר מצוה

נו א מיי פ"ד מהלכות
מקדמות הלכה ג סמג
עין סט פ"ד ע"פ מ"מ ס' ס'
מ"מ ס' ד'
נו ב מיי שם גרסא
נקודת עין נמ"מ
טור ש"ע שם הלכה ג'
נח ג מיי שם הלכה ג'
טו"ש שם ספ"ק ד'
נב ד מיי פ"ג מהל'
ממנות עינים ה' ג'
ה מיי שם הלכה ג'.

רבינו חננאל

אמר רב פפא משפט
הקוצים ולמעלה. פירוש,
משפט קוצים ולמעלה
בעין גדר ארבע אמות, כך
פ"ח ז"ל. אמר רב לא
שני אלא בקדחת אלא
בנכפפת. פי' כגון אש
נקבת ושרפות מלשון
קדחת באפי' אבל אם היא
בנכפת, כמו קופצת, יש
שנותן קולחת, ופי'
עומדה כמו קולת של כרוב,
בנכפת הולכת ובאה. דרך
הרבים, מאן תנא דאמר
הפסוק, אמר רבא ר' אליעזר
היה דתנן במבטני ר'
אליעזר אומר שש עשרה
אמות בדרך רשות הרבים.
פ"ח ז"ל. יש מי שאומר
שיש בה שמונה אמות, כר'
אליעזר דאמר איש יושב
שש עשרה אמה בדרך
הרבים שדליק האש
באמצע פטור, הנה יבוא
לו שמונה אמות מזה הצד
ושמונה אמות מזה הצד
כשיעור ברייתא. ויש
אומרים מאן תנא דתניא
אם יפסיק דרך הרבים
פטור, ואמר רבא ר'
אליעזר היא דתני שש
עשרה אמה בדרך הרבים.
מאי שולית אמר רב
יהודה אמר שמואל מקום
שימיני גשמים שולית. פי'
יורדו ונקיין מלשון כי
ישל יזרח וכתיב וגם שול
תשלו לה. ור' יוחנן אמר
אמת המים המחלקת שלל
לאנפיה. פי' כשתמלאין
אמת המים מתמלאין
גדוהיה סביבותיה. אבל מי
גשמים לא מפסקי. הנהו

ה"ג א"א א"מאן דאמר טמון באש תרתי קראי א"מאן לא
לא נצי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אנטרין לכל הפחות
משום צעיר דטמון והא דכתיב וילינה לר"י הילנה שלא הניח
לשרוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרצון שהיה א"מאן נחמיב
לשלא אכל תרי קראי למה לי דלמ"ד
לאחלופי א"ע"פ שא"ס לא היו עדשים
היו צריכים לשלל א"ס מותר ליעול
שעורים על מנת לשלל דמים מ"מ
הוציר עדשים לפי שהיו מזומנים שם
והיו רוצים לפרעם תחתיהן ולמ"ד
להליל טמון צמון חצירו מיעבד
ליה בשעורין דלא חשיבי כל כך
וצעדים דחשיבי טובא אלא למ"ד
טמון תרייהו למה לי וצקוטטרס גרס
קראי למה לי: **מאי** וא"א אבה דוד
לשתותם. הוה מני למימר אחד מהנך
דמיעבד ליה ע"ס טמון אלא משמע
ליה דלכל מילתא דליציעא ליה קאי
ומכאן קשה לפי פירוש הקוטטרס
דמעשה בל לפיו ששרפו אנשי גזים
והיו זה כלים טמונים דלפירוש הוה
ליה למימר דלא אכל דוד לשמות
היינו שלא ראה להפטר מחמת
שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע
אמות. בגמרא מפרש
ארבע אמות משפט קוצים ולמעלה
ונראה לר"י דא"י ש"ן הגדר גבוה
מן השלשבת שא"ס היה גבוה יותר
מאי קמפלגי בין קולחת לנכפפת מה
לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה
מן השלשבת מה יכולה להזיק אלא
ודאי בש"ן גבוה מן השלשבת איירי
ומהו כשא"ן ע"י הדליקה גבוהין מן
הגדר איירי שא"ס היו גבוהין מן
הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן
הקוצים הרי הוא כאלו היתה המדורה
על הגדר אלא כשע"י הדליקה ש"ס
לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועוד
נראה דגבוה ד' אמות דתני אשע"י
הדליקה קאי שהגדר גבוה מע"י
הדליקה ארבע אמות וכן פפא בל
להספיק בגמ' שמשפט קוצים ולמעלה
נמי צעירין ארבע אמות אכל פשיטא
דמתניתין אשע"י הדליקה קאי ולשון
עבר לא שייך א"ס לא היה הגדר
גבוה מע"י הדליקה א"ע"פ שהשלשבת
עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר בו'. אומר
ר"י דאי גרסי' בצרייתא
עד ובמתניתין לא גרסינן עד לא ינחא
דלא שייך למפרך כלל דפשיטא
דצרייתא למעלה קא חשיב דצעירין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכח מוקד ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין
לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני דמתניתין עד כמו בצרייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרש אלא
מלמעלה למטה ובצרייתא לא מיפרש אלא מלמעלה למטה אלא אי דמתניתין קתני עד ובצרייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר
אי נמי צנניה אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד' אמות פטור ובצרייתא קתני חייב וא"ת אי צנניה אין עד אלא
אנטרין לגויי מתניתין מלמעלה למטה ובצרייתא מלמעלה לימא דמתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובצרייתא מיפרשא צעד ו"ל דכיון
דלא קתני עד לא כחן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא צעד הך נמי מיפרשא צעדי:

לא שנו א"א בקדחת. אגדר קאי וגרס אכל בנכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים
דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא צמון מיימי משנה דדרך הרבים ואמרין עלה מאן תנא משמע דעד השתא
לא איירי זה א"ע"פ דצרייתא דתניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא בגובה דקתני ועי'ס מציין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה
דצרייתא מוקמה דמתניתין בקולחת: **דרך הרבים** מאן תנא רבי א"ע"יור היא. אמתניתין קאי והו' סתם ואח"כ מלמולקת:

מאן דאמר נהר במש א"ע"פ דלית ביה מ"א. וא"ע"פ דצננות הרבים צע"י ט"ו אמות הכא כגי צח' אמות מתוך שהנהר עמוק
וגם יש צו קרירות מים שעוצרים צו תמיד: **א"ל** מפסיקין פ"א ב'. במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צקדר המשנה דרך
היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא אינטרין למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיקין לאילן דקמ"ל
דאפילו דרך הרבים אינו מפסיקין לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא
שזיל היחיד אינטרין לאשמועינן דא"ע"פ שהוא קטן מדרך מפסיקין מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אנטרין דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיקין
א"ע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אנטרין דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דצעירין קצוב דצמית צימות החמה וצימות הגשמים אכל שזיל
הרבים א"ע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיקין קא משמע לן:

שמואל קת' ש"ל לאנפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: מדי גמרא שנו ליה. לא
נזכר אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אזה: דענד
לשם שמים. כיון דליכא איסורא גבי איניש דעלמא: **מתני'** דרך
הרבים. י"ו אמות מעגלות דדגלי מדבר ילפינן צמסכת שבת ד'
(ה). **גמ'** סנא דידן קא חשיב
מלמעלה למטה שש אמות או חמש
אמות או ד' אמות פטור. דס"ל עד
עד בכלל. וכולן שוין צד' אמות דפטור
למנא דידן עד ועד בכלל למנא צרא
עד ולא עד בכלל: ואפילו צדזה
קוצים. אפילו היתה שדה שקופלת
א[נש] האור מעל לגדר מלאה קוצים
שנות האש לצער זה ולדלג פטור:
לא שנו. דפטור: אלא בקולחת.
אש שקולת מתמר ועולה למעלה:
אכל נכפפת. שהרות מטה אומה
וכופה לנדרין ומפסיק השלשבת
ודולגת לשון מורי. ליטנא אחרינא
נכפפת אש נמוכה הולכת ונסרכת
בעצבים ובקסמים שעל גבי קרקע
הלך אפילו עברה דרך רה"ר רחב
מאל חייב: צמה דברים אמורים.
דאש עברה דרך רה"ר פטור:
שוליים. לקמיה מפרש: ר"א.
במתניתין (ע"ב): אריסא דדלא. יאור
קטן שדולין ממנו ומשקין שדות:
מאן דאמר נהר ממש א"ע"פ דלית
ביה מ"א. דהואיל ורחב הוא בדרך
הרבים: מפסיקין לפאה. להניח
פאה מכל אחד ואחד: הנהל
שדה מחלן ושדה מחלן ונחל עמוק
באמצע חייב להניח פאה מכל אחד
ואחד: דרך היחיד. ארבע אמות:
שולין. מתקצצין כמו מן השלל של
צינים (צ"ה דף טו). דבר אחר לשון
שלל ומלקוח (במדבר ל"ב) דבר
המקוצין: שמתלקה שלל לאנפיה.
שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות:
באנפי

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריסא דדלאי מ"ד נהר ממש
א"ע"פ דליכא מ"א ומ"ד אריסא דדלאי אי אית ביה מ"א אין אבל לית ביה
מ"א לא תנן התם א"י ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשוליות יורדך היחיד
ודרך הרבים מאי שוליות אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי
גשמים שוליתן שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמתחלקת שלל
לאנפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוליתן שם כ"ש אמת המים ומאן
דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוליתן שם לא מפסקי דהנהו
באנפי

דצרייתא מלמעלה למטה קא חשיב דצעירין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכח מוקד ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין
לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני דמתניתין עד כמו בצרייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרש אלא
מלמעלה למטה ובצרייתא לא מיפרש אלא מלמעלה למטה אלא אי דמתניתין קתני עד ובצרייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר
אי נמי צנניה אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד' אמות פטור ובצרייתא קתני חייב וא"ת אי צנניה אין עד אלא
אנטרין לגויי מתניתין מלמעלה למטה ובצרייתא מלמעלה לימא דמתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובצרייתא מיפרשא צעד ו"ל דכיון
דלא קתני עד לא כחן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא צעד הך נמי מיפרשא צעדי:

לא שנו א"א בקדחת. אגדר קאי וגרס אכל בנכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים
דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא צמון מיימי משנה דדרך הרבים ואמרין עלה מאן תנא משמע דעד השתא
לא איירי זה א"ע"פ דצרייתא דתניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא בגובה דקתני ועי'ס מציין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה
דצרייתא מוקמה דמתניתין בקולחת: **דרך הרבים** מאן תנא רבי א"ע"יור היא. אמתניתין קאי והו' סתם ואח"כ מלמולקת:

מאן דאמר נהר במש א"ע"פ דלית ביה מ"א. וא"ע"פ דצננות הרבים צע"י ט"ו אמות הכא כגי צח' אמות מתוך שהנהר עמוק
וגם יש צו קרירות מים שעוצרים צו תמיד: **א"ל** מפסיקין פ"א ב'. במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צקדר המשנה דרך
היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא אינטרין למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיקין לאילן דקמ"ל
דאפילו דרך הרבים אינו מפסיקין לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא
שזיל היחיד אינטרין לאשמועינן דא"ע"פ שהוא קטן מדרך מפסיקין מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אנטרין דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיקין
א"ע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אנטרין דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דצעירין קצוב דצמית צימות החמה וצימות הגשמים אכל שזיל
הרבים א"ע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיקין קא משמע לן:

שמואל קת' ש"ל לאנפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

(א) צ"מ נה. ע"ש,
(ב) ג' הרמב"ם בקדחת,
(ג) ס"א דמלא ועיין רש"י,
(ד) מהרש"ם מ"ו, (ה) פאה
פ"ד (מ"א) צ"ב נה. מנחות
ע"א: מ"כ פ' קדושים,
(ו) ג"א עליו, (ז) ב"מ:
במתניתין (ח) ווע' מוספות
חולין נד: ד"ה כסלנ,

תורה אור השלם

1. ויבקעו שלשת
הגברים
במחנה
פלשתים וישאבו מים
מבאר בית לחם אשר
בשער וישאו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשתותם
ויסך אותם לוי:
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה.
למה שמי פחות (מנחות
(ע"א). הנהל. כגון נחל
איתן אשר לא יעברו בו
ולא חרע. קרקע קשה
מלא חרבות ואנשי ש"ן
רואו לזרע. (רש"י ב"ב
(ה). והשוליות. קבוצת
מי גשמים (שם) וא"ס יש
שם ויזעה מכאן ומכאן
טקן פאה לכל אחד ואחד,
דהיינו שולית מפסקא
לה (מנחות ע"א). ודרך
הרבים. ט"ו אמה (שם).

אלא אם כן יש על
בן גוריון ארבע אמות.
חלל נפש ארבע אמות.
מש המטר עד המקרה
כי עלה יאחז האור
מקרה (ב"ב) עד
שיאחז תחתיו מים
שומ"ך"ג' ט"ז
קרקע, שלשה טמאים.
חלל חצער המקרה
מחזקת על שני, ועל גבי
ד' דמיון (ב"ב) וביבדרי.
ק"ה חלל על כרס שומעם
מקרה על חלל ואין שיעין
מכוסה סיקס גזול מים
שעשין כמור (ש"ס) שאלן
סיקס שנה גזול טמא.
מקשה (ב"ב) חמשה (ב"ב)
וה"ה. ומה דריק, שאלק
הוא והדלק את סכינו
(ש"ס) חלל שיש על
השיעורין חלל, מושלם
מה שדוק, ואפי' ש
המקצב על השיעור
למקרה כלל שיעור
חלל, שאל דלוק מים
ואין לו מל שאל
(ב"ב) היה גזל כפות
לו. לגבי, ושער עמו
חייב. אבד ואפרי, לפי
שאלן על מים שיעור
העצב שיהיו לו גזרות
(ע"כ) וכו' שער
עבד כפות לו
גזר סמור לו כיו
סמור. אבד ואפרי, קדי
על כדרכה מים, שחזרתי
העצב והכר דלמתי קדי
יבש, ויהא נקטק קדי
מאוס דמקומין גזר
דחב ועבד, דחב לגבי
לכח ועל חלוקה, היה
דלמתי דלמתי גזר
כפות סמור, קדי גזר
כפות וסמור, ואפי' גזר
אין למח סיה לו גזרות,
שארין אין דעם, ויהא
למי כפות וסמור ומי חייב
דלמתי (לעיל מ'). שור
מחזקת (לעיל מ').

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

עין משפט נר מצוה

כא מני פ"ד מהל' נ"מ
ה' יא סג ע"פ ע"פ
טו"ש ע"פ ח"י מ"ח ספי
ד:
כא מני שט טו"ש ע"פ
ספי טו:
כא ג ד טו"ש ע"פ ספי
דלא ספי ד:
כא ה מני פ"ד מהל'
נ"מ הל' יב ופ"ו
מהל' חובל ומוק אלס ח
סג ע"פ ספי טו ופי ע
טו"ש ע"פ ח"י מ"ח ספי
יג ופי 5 ספי 1 ופי ספס
ספי 6:
ע ד מני פ"ו מהל' חובל
ומוק הל' 1 סג ע"פ
ע טו"ש ע"פ ח"י ספי
ספי 6:
עא ד מני 5 ספי פ"ח הל' 1
ספי ספס ע"פ 1 נר אלס
נמוקו ע"פ 1 ופי 1 דף
ע"פ ח"י מני ספי פ"ו
הל' יא סג ע"פ ספי
טו"ש ע"פ ספי 6:
עג ד מני פ"י מהל' ע"פ
הל' ד ופי מהל'
מכ"ה הל' 1 סג אלס
רד טו"ש ע"פ ח"י ספי 1
ספי יג ופי ר"ח ספי ח:
עד מני פ"ח מהל'
גזילה ספי 1 סג
לסוף קפו טו"ש ע"פ ספי
ספי 1:
עד ג מני פ"י מהל'
מכ"ה אלס ח סג
ע"פ ספי טו"ש ע"פ ח"י ספי
ר"ח ספי 6:
עו מני פ"י מהל' ע"פ
הל' ד סג לסוף ר"ח
טו"ש ע"פ ח"י ספי 1
יג:

גליון הש"ס

ג"מ ע"פ חקת נגול
בספור ע"פ ע"פ דף נד
ע"פ ח"י מני ד"ה חמור
ולקמן ע"פ ח"י מני ד"ה יא
ע"פ ח"י מני ד"ה יא
ע"פ ח"י מני ד"ה יא

מוסף רש"י

תלמוד ורבי. מי סג
אמו יא ע"פ לו יסורין עד
סג וקיל דמיס ואמר
ולקמן ע"פ ח"י מני ד"ה יא
ולקמן ע"פ ח"י מני ד"ה יא
ב"ב מ"ה:

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך שלו
ש' חבירו אב' במדליק בתוך של חבירו משלם כל מה
שבתוכו. כלומר דבר שדרכו כגון מוריגס וכלי צקר אלל ארנקי
נגדים לא מחייבי רצון אע"פ שדקדקנו וכלל המ' דלעיל שיהא
משלם כל מה שצמחו לרצון כמו
ל' יהודה המ' מילי היכא דקמני
ומודים או היכא דקמני דברי הכל
אלל הכא צמח דברים אמורים קמני
ורצון מילתיהו מפרשי ולא אמילתא
דברי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעוריהם.
צמדיק צמח שלו איירי
דאי צמדיק צמח של חבירו שעורין
והגדים חטין למה לא שלם חטין
כיון דחזי להו ובסמך מדמי להו נמי
לנותן דינר וכל לשה ופסעה זו
משמע דהיינו מדליק צמח שלו והלכה
צמח של חבירו:

לרבי יהודה דמחייב על נוקי טמון
באש ב'. לרצון נמי הוה
מזי למימר דעשו תקנה צמח כלל
דבר ונגדים מוריגין אלל רצותא
אשמועי' דלרבי יהודה אפי' ארנקי
נגדים עשו תקנה נגול:

עשו תקנה נגול במסור או א.
כא רצ אלס כגון שיש
עדים שמסרו ואיצד ממונו ואין יודעין
כמה מיקו וכל מיקו דממונו לקולא
ובשם רצ האי גאון כתוב שישבע
ויטול מחלה שכל מיקו דממונו
מולקין ואין נראה לר' לחייב כלל
משום מיקו ור"מ מפרש דהך צמח
כשהמסר מכחיש את הנמסר דומיא
דנגול שצדעות דגולן מכחישו אלל
אם המוסר עלמו אינו יודע כמה
ישבע נמסר כמה הפסיד ויטול ור"מ
נראה דהך צמח אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנה נגול צמח שאין
המנצרי יודע כמה הפסיד הנקח
דמנצרי ליה צמח אי עשו תקנה
או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או א. אפילו יש עדים שהיה
צו מרגניתא מצעיל ליה דשמה לא
אצעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי
ולא אמרינן מאי הוה ליה גביה
דאוקי כיון דלא רגילי אינשי
לאנומי כלל ולא דמי לדינר וזה דלעיל
דאצעי ליה לאסוקי אדעתא טפי
דפעמים שאומר כי דירא שאלס
היתה יודעת שהוא של וזה לא היתה
אפילו יש עדים שהיה צו מרגניתא
מצעיל ליה דשמה לא אצעי ליה
לאסוקי אדעתיה להאי ולא אמרינן
מאי הוה ליה גביה דאוקי כיון דלא
רגילי אינשי לאנומי כלל ולא דמי לדינר
וזה דלעיל דאצעי ליה לאסוקי אדעתא
טפי דפעמים שאומר כי דירא שאלס
היתה יודעת שהוא של וזה לא היתה

ד"ה משלם מה שצמחו. רצא מתוך לה לטעמיה ככלים שדרכן
להטמין נגדים: **אלל דמי גדיש.** אם הצעירו צמח השדה ללא
קביל עליה אלל נטירותא דגדיש: **חטין וחטין בשעורים.** אע"פ
שנותן לו רשות לחטין אינו משלם
רשתי אלל שעורין לפיכך לא מזהרמי
בזה כל כך: **מאי הוה ליה גביה**
דאוקי. צידים ששרפתו או שהשלכמו
ליס. ולא דמי למשאל מקום לחטין
להגדיש שעורין והגדיש חטין דלמחר
לעיל אינו משלם אלל דמי שעורין
דמנצרי לא מוקי צידים הוה אלל
פועה כדמכיצ' כי חלל אש מעצמה
מפי המורה: **פסעה זו.** לא שמרמו
כדרך השומרים ואצד: **[נדבצא]**
מסניסו לה. משמיה דרצא אמריתו
לה: שעורין וחטין צמחין. נותן לו
רשות להגדיש שעורין ולא חטין: **שמעיה**
מילתא ל' יהודה. אליצא ד' יהודה
דמנצי: **עשו סקנס נגול צמח.** כי
הכי דמקנו צמח נגול לישבע כמה
גול ויטול דתן צמח צמח צמח
(דף מד): **אלו נשבעין ונוטלין השכר**
והנגול כך מקנו צמח שישבע מה
הטמין ויטול: **אליצא דמ"ד לא**
דיינינן דינא דגרמי. כפרק הנגול
ומאכלי (לקמן דף קי): **כנספתא.** ארגו
שמניחין צו כספים: **אמור.** עשיר
שאומדין אותו לכלי כסף:
מתני'

היא אמר שמואל ולא ידע אבא מאי שמוע ליה לר' יהודה דמחייב על נוקי
טמון באש העשו תקנה נגול באשו בעי אמרינן עשו תקנה נגול במסור או לא
אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי לא תבעי לך דמסירות נמי לא דיינינן
אלא כי תבעי לך אליבא דמ"ד דיינינן דינא דגרמי עשו תקנה נגול במסור
דמשתבע ושקיל או לא ותיקו ההוא גברא דבמש בכספתא דחבריה שדייה
בנהרא אתא מריה ואמר הכי הוה לי בגוה יתיב רב אישי וקא מעיין
ביה כי האי גוונא מאי א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא אמרי ליה רב אחא
בריה דרבא אשי לאו היינו מנתנין לתנן ומודיים חכמים לר' יהודה
במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכו שכן דרך בני אדם להניח
בבתים אמר ליה **א"י דקא טעין וזוי הכא נמי הכא** (במא עסקינן) דקא
טעין מרגניתא מאי מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא או לא ותיקו (א"ל
רב יימר לרב אשי טעין כסא דכספא בבירה מאי אמר ליה **חזינא אי**
אינשי אמיד הוא דאית ליה כסא דכספא אי נמי אינשי מהימנא הוא
דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לאו כל כמיניה א"ל רב אדא
בריה דרב אויא לרב אשי מה בין גולן לחמסן א"ל לחמסן יהיב דמי גולן לא
יהיב דמי א"ל אי יהיב דמי חמסן קרית ליה והואמר רב הונא יתלוה וזבין
זבניה זבניה לא קשיא הא דאמר רוצה אני הוא דלא אמר רוצה אני:

שומרתו ולא דמי נמי לארנקי נגדים דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלענין שצוה מצעיל ליה אי עשו תקנה נגול
והא נאמן לומר שהיה צו מרגניתא דא"ל מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מנחי מרגניתא מה ענין זה למשנתנו:
מה בין גולן לחמסן. בלישנא דקרא אין חילוק ציניס והכא קצעי מה בין גולן דרצון לחמסן דרצון דמנצי צפ' זה צורך (סנהדרין דף
סה): **הוסיפו עליהם הגולנים והחמסנים ומפרש גולן לא יהיב דמי וצמחיתא חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה התם דאין פסול מן המורה**
אלל משום דרבי שלום: **חמסן יהיב דמי.** וכשלא אמר רוצה אני כדמפרש אלל מן המורה אינו פסול אלל היכא דלא יהיב דמי
אלל היכא דיהיב דמי כשר אע"ג דלא אמר רוצה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' צפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה) וס'
ד"ה גלל) לא תחמוד לאינשי צלל דמי משמע להו והיה דקון מכילתין (דף קיט). דמיימי מתמם בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו
נוטל נשמתו לאו דרש המורה היא אלל אסמכתא צעלמא דחמסן דקרא היינו גולן דלא יהיב דמי וס' כיון דחמסן דיהיב דמי פסול
מדרכין א"כ כי אמרי' צפ' שנים אוחזין (ב"מ ד' ה) וס' ד"ה גלל) אלל הא דאמר רב הונא שמציעים אותו שצוה שאינן צרשות נימא מיגו
חשדי כו' ומשני מורה ואומר דמי קהיצנא מ"מ מה מירץ צכך אלל הא מעבד הפקדון צידו ורואה לפרט צדדים צלל כרחו של
צעלים הרי הוא חמסן ופסול לשצוה מדרבנא ואכתי נימא מיגו דחשד כו' וי"ל דמ"מ צולן דאורייתא אי לאו הכי שלא היה חשד
אשצותו ועוד דחמסן דרצון כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדאמר צפ' זה צורך (סנהדרין ד' טו): ואפילו אם הוא ידוע שנעשה
חמסן צענין זה שמה לא ראו חכמים לפסלו צכך וגם לא להכריז אלל דוקא כי שקיל ומוטף צורע צלל כרחייהו דצעלים והמקשה
דקא פריך נימא מיגו דחשד כו' אע"ג דהא ודאי קיס לן דגולן דרצון צעי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל עיקר לא הוצא
דברי רב הונא אלל משום דמקשה והא קעבר צלל תחמוד א"ל הכי מקשה כיון שפטר עצמו צמה שטען נגנזו או נאצדו ואינו
משלם דמים אלל לפי שאינו רוצה לישבע ואם היה פוטרו מן השצוה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה
ואומר כו' וגם אם היה פוטרו מן השצוה שמה כמו כן היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי לא חשד אממונא:

פסולה

בריה דרב אויא לרב אשי מה בין גולן לחמסן א"ל גולן לא יהיב דמי חמסן יהיב דמי. אי יהיב דמי חמסן קרית ליה, והואמר רב הונא תליה חבין וזבניה זבניה. לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא
דלא אמר רוצה אני. פי' אצ"ג דיהיב דמי כיון דבעל כרחיה שקיל ולא אמר הנגול רוצה אני חמסן קרית ליה.

מסורת הש"ס

א) רש"י מ"ו ו' ר"ס
ד"ל למוקד ומה' חס'
לעיל ד"ה פלג' 5 רש"י
מ"ו, 5 שפועה מ"ה
ד) כ"ד מ"ה (5) שפועה כ"ה
ו) ג' רש"י לרב כהנא
דלעיל.

רבינו חננאל

בעי אמרינן אליבא דמנא
דיינינן דינא
דמסורות עשו תקנה נגול
במסור ומשתבע הנמסר
ושקיל, אי לא, ועלאת
בתיקו. וקיימא לן כל תיקו
דמסורא לקולא ולא
משתבע ולא שקיל ולא
מדי. ודאמי שפסך רבינו
הגאון בספר שבויעת
נשבע כמה נעשו ונוטל מן
המסור חצי מה שנשבע,
דקיימא לן ממוק המוטל
בספק חולקין, ותיקו
דמסורא ספק הוא, ובחריא
אמרין המסור הוא מכ"ז
אבות וניקוק ולא קנסא
אבות אלא ממונא הוא,
והוא מפורש בתחלת
המסכת, ולא עדי אלא
דחזין סוגיא דשמעתא
במסקנא עשו תקנה נגול
במסורא ממוק חבירו
בדיס, ונשבע ושקיל.
ההוא גברא דבמש
בכספתא דחבריה וכו'.
בש"ש, פי' בעינא שהיה
רפיסה ברגל. בכספתא,
הספי' פירו' רבימר לרב
אשי טעין כסא דכספא
בבירה מאי. אמר ליה
חזינא אי אינשי אמיד הוא
וכו'. פרי' וצ"ל שמע
מינה עשו תקנה נגול
כמפקדי ממוק חבירו
בדיס. וישימיל. דר בר
נש אפקיד בתורה חברה
חד שק צורר ואירעו אונס.
הדין הוה אמר סיגין הוה
מלא ואדורו אמר
מיטבטין הוה מלא. אתא
עובדא קומיה דרב ואמר
הרי זה נשבע ונוטל. ר'
יהון בעי מהו שיטענו
דבריהם שאינם ראויין לו.
נשמעינן מה דאמר חבירו
דבר וזאת אפקיד בבי חד
בר נש לטרא דרהבא,
מית בר וזאת ומית אריסה
מלא וזאת. אתא עובדא
קומיה ר' ישימטאל ב'י
ויסי אמר מאן לא ידע דכל
מה דאית ליה לאריסה
דבר וזאת. דבר וזאת הוא,
דיתיהבון לבנו דבר וזאת.
הוה ליה דבר וזאת בין
ברנ' בין ובינ' (ו) ויקין
אמר יסבון ברנ' ביא
פלגיא (ומאן) [וכד']
דדקיקא רבן יסבון פלגא.
(דמ"ר) [דמך] ר' ישימטאל
ב'י. יוסי. אתא עובדא
קומיה ר' חייא אמר אי
מאן מן דהא יתא את
שמע מינה כלום. ויתיהבון
לבנו דאריסה. אמר ליה
מריה דפקדונא כבר יתבת
פלגא. אמר ליה מה שנת
על פי ב"ד נתת, ובי
שאה נתת על פי רבי
אתה נתת. מהו דיימרון
בגויה דאריסה לבנויה
דבר וזאת הוה לן מאן
דנסימון. ויכלין למימר להו
לחן מה שנעשה על פי
ב"ד נעשה. מהו דיימרון
דקיקא לברנ' ביא חלוק
עמכון. ויכלין למימר להו
מציאה מצאנו. אמר ר'
יצחק לית בין דקיקא
לברביא אלא כמי שניתן
להם במתנה. א"ל רב אדא

מסורת הש"ס

(א) [ב] כו. שבת כא: (ב) לעיל כב. שבת כא: (ג) לעיל ג, (ד) [שבת כא: (ה) שבת כא: (ו) [לקמן ט: ועי' חס' לקמן ט: ד"ה [אין] (ז) [לקמן ט: קור: [ט] [סוכה גז. וס"ג] (ט) ב"מ ז: שבוט מ"ב (י) [לקמן קח: (י) שמוט [כז:] (י) [דף טג:] (י) [ע"י חס' חגיגה י: ד"ה אמאי וחס' עניני י: ד"ה אמאי] ר"מ

1. כִּי יִגְבֹּה אִישׁ שׁוּר אֶל
שֶׁה וּנְכֻחוֹ אוּ מְקוֹרוֹ
הַמְּשֻׁבָּה בְּקֶרֶב יְשׁוּלֵי תַחַת
הַשּׁוּר וְאַרְבַּע צֵאן תַּחַת
הַשּׁוּר:
שְׁמוֹת כֹּא לֹ
2. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל
שׁוּר עַל חֲמוּר עַל שֶׁה
עַל שְׁלֻמָּה עַל כָּל אֲבֹדָה
אֲשֶׁר יֵאמָר כִּי הוּא זֶה
עַד הָאֱלֹהִים יֵבֵא דְּבַר
שְׁנִימִים אֲשֶׁר יִרְשִׁיץ
אֱלֹהִים: יְשׁוּלֵי שְׁנִימִים
לְרֹדָה: שְׁמוֹת כֹּב ח

מתני' החנוני חייב. עיין

אשטנציי"ל

בץ. ניצוץ, אישטיינציל"ש

[illegible]

הדרין עלך הבונם

כו'. דכתיב (י) וגונז מצית

ה'א"ס ולא מצינו הגנב: ג'ב' צטוען
 טענענע גנב. גנב צו וגנבו ודערשין
 לקמן בשמעתין: דהיינו רחמנא כפילא
 אלס נשבע וגנאל שערן: לא קסני.
 אלס צאלמא דהי' ד' וי' צטוען טענע גנב
 אלס טבא ומכר: מ' קסני אין ג'ב'
 דהוי' דוקא ולא שיי' מדי: קסני.
 קלמ' דברים שזו מרובה על זו ושני:
 שפוקשו לקרקעות. דמאי והמנהלת
 וגו' (ויקרא כה): אין גופן
 ממון. אלס גורמין לגבות ממון:
 דהא

עי' לך לאנוחה למעלה מגמל
שרחזה רבנן ^(א)אמר רב כהנא
היגר חנוכה שהניחה למעלה
ה' וכמבוי:

מְרוּבָּה מֵדַת תְּשׁוּמִי כִּפֵּל מִמֵּדַת תְּשׁוּמִי אַרְבַּעָה וְחֲמִשָּׁה יִשְׁמַרְתָּ תְּשׁוּמִי כִּפֵּל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדִבֵּר שֵׁשׁ בִּן רוּחַ חַיִּים וּבֵין בְּדִבֵּר

שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְיִמְדַּת תְּשׁוּלוּמִי אַרְבַּעַה וְחִמְשָׁה אֵינָה נִוְהֶגֶת אֲלֵא בִשְׁוֹרָה בְּלִבָּד שֶׁנֶּאֱמַר יְכִי יִגְנוּב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׁה וּמִבְּחֹ אוֹ מִכְרוּ וְגו' ^האֵין הַגִּנְיָב אַחֵר הַגִּנְיָב מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי כֹּפֶל ^ווְלֹא הַטּוֹבֵחַ וְלֹא הַמוֹכֵר אַחֵר הַגִּנְיָב מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי אַרְבַּעַה וְחִמְשָׁה: **גַּמ'** וְאִילוּ מִדַּת תְּשׁוּלוּמִי כֹּפֶל נִוְהֶגֶת בֵּין בִּנְגֻב בֵּין בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְיָב וּמִדַּת תְּשׁוּלוּמִי אַרְבַּעַה וְחִמְשָׁה אֵינָה נִוְהֶגֶת אֲלֵא בִּנְגֻב בְּלִבָּד לֹא קֵתְנִי מִסִּיעֵה לִּיה לִרְבִּי חֵיִיא בֵּר אַבָּא ^דאֲדָר חֵיִיא בֵּר אַבָּא א"ר יוֹחָנָן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְיָב בִּכְפָּדוֹן מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי כֹּפֶל טַבַּח וּמִכָּר מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי אַרְבַּעַה וְחִמְשָׁה אִיכָּא דְאֹמְרִי לִימָא מִסִּיעֵה לִּיה לִרְבִּי חֵיִיא בֵּר אַבָּא ^דאֲדָר חֵיִיא בֵּר אַבָּא א"ר יוֹחָנָן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְיָב בִּכְפָּדוֹן מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי כֹּפֶל טַבַּח וּמִכָּר מִשְׁלֵם תְּשׁוּלוּמִי אַרְבַּעַה וְחִמְשָׁה מִי קֵתְנִי אֵין בֵּין מְרוּבֵּה קֵתְנִי ^התָּנָא וְשִׁיר: שְׁמַדַּת תְּשׁוּלוּמִי כֹּפֶל נִוְהֶגֶת כּו': מִנַּח"מ דת"ר ^זעַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע כָּלֵל עַל שׁוֹר עַל חִמּוֹר עַל שֶׁה וְעַל שְׁלֵמָה פֶּרֶט עַל כָּל אֲבִידָה חֹזֵר וְכָלֵל כָּלֵל וּפֶרֶט וְכָלֵל אִי אַתָּה דִּן אֲלֵא כַּעֲיֵן הַפֶּרֶט ^חמָה הַפֶּרֶט מְפֹרֵשׁ דְּבַר הַמִּטְּלָטֵל וְגֹפֹו מִמּוֹן אִף כָּל דְּבַר הַמִּטְּלָטֵל וְגֹפֹו מִמּוֹן ^טיֵצְאוּ קִרְקָעוֹת שְׁאִינִן מִטְּלָטֵלִין יֵצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהוֹקְשׁוּ לִקְרָקָעוֹת יֵצְאוּ שְׁטָרוֹת שְׁאִף עַל פִּי שְׁמִטְלָטֵלִין אֵין גֹּפֶן מִמּוֹן יֵצֵא הַקֶּדֶשׁ רַעְהוּ כְּתִיב אִי מָה הַפֶּרֶט מְפֹרֵשׁ דְּבַר שְׁנִבְלָתוֹ מִטְּמָא בְּמִגַּעַ וּבִמְשָׂא אִף כָּל דְּבַר שְׁנִבְלָתוֹ מִטְּמָא בְּמִגַּעַ וּבִמְשָׂא אֲבָל עוֹפוֹת לֹא וּמִי מִצִּית אֲמַרְתָּ הֵכִי וְהָא שְׁלֵמָה כְּתִיב אֲמַרִי אֲנִן בְּבַעֲלִי חַיִּים קְאָמְרִינִן אִימָא בְּבַעֲלִי חַיִּים דְּבַר שְׁנִבְלָתוֹ מִטְּמָא בְּמִגַּעַ וּבִמְשָׂא אֵין דְּבַר שְׁאִין נִבְלָתוֹ מִטְּמָא בְּמִגַּעַ וּבִמְשָׂא לֹא דָּהָא

בפקדון לא משלם ארבעה וחמשה בטבע ומכר הכי נמי טוען טענת גנב באצידה ועוד שמשייר
 בשלם ארבעה וחמשה בדאמר לקמן צפירקין (ד' עה:) ועוד יש מפרשים דלין לחוש הכא אם אינו
 אחד כיון דלא נחת למניינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בכלל מארבעה וחמשה:

יטו משבועה כדאמרין בפרק הזהב (ב"מ ד' טו) תיפוק ליה דאין זהה כלל בצוען טענה גגה ירעין לקמן בשמעתין וליכא למימר דאטריך לקופץ וגשבע דבההול קמא (לקמן ד' קו) מוכח וי"ל דאטריך להיכא דנשבע ע"י גלגול דמתן (דקדוש ד') וזוקקין והנסיים שיש להם מיהא לפי מאי דמסקיין לקמן האי כל ריבא הוה מלך כמיב הי פטרי גבי כסף וכלי וס"ל א"ה חד קרא למרייהו וא"ת וגביה בקרקע היכי שייכא וי"ל במשיג גבול א"י מחזור לקרקע ונגבז לו ה' ומלא שיהו גנבם (שעשות ד' מב:) **יציא** שפירות. ואם תאמר למה לי לא משלם קרן למחן ללא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דלדאין לא הוה אלא מדרבנן כדפרישית וי' איהי לאטור בעין חיוב להחזיר ^ו (משלם) סלקא דעתך דשמחזיר ^ו (משלם) ^ו (מחזיר) הכפל עמו: רש"י

פסוק כסוכה ובמבוי. תימה דהוה ליה למימר ימעט כדאמר' צריש מסכת סוכה (דף 3.) מצוי דרצנן תני תקנתא ויזיל משום דצעי למימר כסוכה נקט לשון פסולה חי נמי לפי שהיה צריך להאריך בשלון ולומר יכבה וימעט ויחזור וידליק דלמעט כמו שהיא מודלקת לא סגי כדאמרין בפ' במה מדליקין (שנת 97 דלילקה בפנים והוא'הא בצוח לא עשה ולא כלום והכא נמי לא שאל:

מרובה. מי קמני אין צין

כ"ו. משמע הכה היכה
דמתי אין צין לא שיץ למימר תנא
שעיר והקסא הר"י מאורולי"ש מהא
דמתן בפ"ד דמגילה (ד' ט. וס"ד"ה און)
אין צין נדרים לנדבות אלא שהנדרים
חייבי בצחירותון ונדבות און חייבי
בצחירותון ואכתי הא איכא שהנדרה
באה מן המעשר ונדר שהוא דבר
שחובצה אין בזה אלא מן החולין
בדעתן בטהודה (מנחות ד' פ"א.) וי"ל
התם לא בא לשנות כל ענין שדר
ונדבה חלוקים וכן מזה אלא כל נומר
שאין חייב הבאה בזה יומר מזה
אלא אחריית וכל לענין כל תאחר
הה וזה שאין וכן אין צין שבת ליום
הספורים און לאירי לכל דברים
הספורים בגון איסור אכילה וכן
צין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד
לא איירי בחומר שבשניהם בגון לאו
ומיהא אלא בדבר הקשור או מותר
לעשות בהן ועוד י"ל דהם משנה
דמגילה שניה במסכת קידוש (פ"א)
(כ"ט.) בני עולת העוף ועולה בין
נדר צין נדבה אין בזה מן המעשר
כיון דאין בה אכילה אדם כדריש
בספרי בפ' עשר מעשר חיל' ואלתה
ששמת שמהם אין בה אכילה יאזו
עולות שאין עמאן אכילה ואין
להאיר כהן ויכרת :

מְרוּבָּה קָתְנִי תַנּוּא וְיִשְׁרִי. לָשׁוֹן
רָאשׁוֹן לְמִימֵי סִיעֵתָא
עָלָא צְעִי לְמִימְרֵי דְשִׁיר דְּקִדְשׁ רַבְּהִיא
לְעִשְׂנָא דְּרִיזִין דְּקָמִי מְרוּבָּה אֵין לִנְזִיר
שִׁיר כְּמוֹ בָּזִין אֵין וְכֵן מִשְׁמַע הָלָשׁוֹן
דְּקָאמֵר לְעִשְׂנָא בְּחִרָא מִי קָמִי אֵין
בִּזְיוֹן מְרוּבָּה קָמִי מִשְׁמַע שְׁתַּחֲלִיבָהּ הִיא
סְבִירָא דְּמְרוּבָּה אֵין כְּמוֹ אֵין שִׁיר וְאִתְּ
שִׁיר שִׁיר דְּהָא שִׁיר יִזְרִיל דְּלִית
טַעְמָא גַּבְבִּי דְּחִידָה דְּרִישׁ לְקָמִי רְבִי
וְיִחוּזִין דְּמִשְׁלֵם כָּפֹל וְאִי טַעֲמִין טַעְמֵת
שׁוּתָף שִׁנְגָּא מַחֲבִירוֹ וְשׁוּתָפִין גַּבְבִּי לֵב
מִשְׁכִּיר בִּי אֵם שִׁין

יצא קרקעות ב'ו'. וא"ת כיון דל
 דלא משלם אלא בשבועה כו'
 דלא משלם אלא"כ צ"ד משביעין א'
 אחריות עם הנכסים כו' לישבזע עליה
 דכפל ושבועה הכל אחד נייחא דליכא

המשך הנספח בעמוד הבא.

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ח],
(ב) תמורה טו; (ג) ס"א
שמעון שזיר; (ד) [תוספתא
פ"ח], (ה) [לקמן ע"ב
יחזק' ר"ש בן אבנור וכו'
תוספתא]; (ו) ס"א חזקא,
(ז) מיר טז; (ח) [גיטין ו],
(ט) [דף עט:]; (י) [שם],
(יא) [ז"ל טמא וע"ש], (ב) ז"ל
בפ"ח; דכלאים מ"ה,
(ג) [דף מרין],

(א) גב' אהר ר' הונא
עשינו עצמנו כ"ל ותיבת
אהר רב נמחה:

רש"י ד"ה ישוע הבן בור
ישוע מתרגמינן. ז"ל וישוע
מתרגמינן ופרק (שמות יד)
ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה להם שוע:

רנשבורג
[א] גמ' שאין צי עון אלא
עון אותה העו. עיין שיטה
מקובצת ומרש"א ב"ח"א
כתב בענין אחר ודבריו
תמוהים קצת מקובצ'א
דכחכות ד ק ע"א דגונח
יונה בשבת:

פלידר"א [פליינדר"א].
להאנח.

[illegible]

כמו הלכן תענהו (רות 6) מאחריה
מלהנשא: אלא קושרה. ורבען פליגי
עליה דרבינ גמליל: גונה. פלידרא
רועק מפני כבד הלב לא היה יכול
להשיב רוחו: לפטום מוויין. רועה
שכדות אחריים וגזל חלל דרביס:
ששיו מרעין. בהמה דקה שלהן
שחורשין: ואע"פ שהיו חורשין סמוך
לגלגלים. ולא היו רועין שכדות אחריים
וישמו חורשין ליבאל לא דאמר לעיל
מגדלין שחורשין ולקמן (יד פא.)
מגדלין מתקום הישוע מיקן שלא יקדשו
בעל היער על כך אפי' הכי נעשו
מפני שדה קטנה הימה ציניהם ושל
אחריים הימה: רועה. בהמות שלו:
שעשה ספוכה. שלא לגדל בהמה
דקה עוד: לניס וחוירין. מן
הנמתיין: דאסור לגדלן: חיה דקן.

זכרים ושועלין: כלבים כופרים.
 קטנים וננסים הם. ללא כלבים גדולים
 של צידים ואין מוזיקן: חולדות
 סנאין. גדולות בסנה: לנקר אס
 הבדים. מן העכברים: וורדני: סנה:
 ודקטיני. דקס: דמאסי: שקיה.
 שוקיה גוף: צבול לארץ ישראל.
 שמיום גלות יכניה רבו שם מלחיים
 ונחישו שם ציבוב: קדוב: ידוד
 מאחי. הלא יש לך בהמה דקה:
 חובב. שם אשמו: מקריבוהו לגנה.
 שאתה סומך עליה והיא אינה יכולה
 לשמור: מי אסא רב צבול. רבו
 ממחשיבין שם מפני יצימתו. ליסא
 אחרינה הוא בא ולמדנו לזהו צבך
 שפאה שם רוב ישראל ואסור קבוב:
 שצוב הבן. ברית מילה על שם שצברו
 ועליו שצעה ימים: ישוע הבן. משתה
 שגושין לפדיון הבן כבור. * ישוע
 ממרגמיני פורקן כמו פדיון: רב לא עייל
 לקמיה דשמואל. טעמא אחריני לקמן:
 שמואל

ו' ישמעאל אומר מגדלי כ
מפני ששנויים לנקר את ה
חרצא ואיכא דאמרי חרצא דק
שקיה אומר רב יהודה אומר ר
א"ל רב אדא בר אבהה לרב
א"ל חובה תקברניהו לבנה
לרב הונא מחובה איכא דאמ
בארץ ישראל לבהמה דקה
לבי שבוע הון ואמרי לה

השליט ומיהו צפרק שני מזירים (מיר) מ
מקיף לכו אמר ליה מוצה א"ל מוצה מ
מב' אחא רב אבבא. פי' בקונטרס
ושם^ט עשיו עשמו צבצל כא
דא"כ מא' פריך התם ממחני' דעכו
אחא רב לצבצל והורה לנו שמימות י
צהמה

לְבִי יִשׁוּעַ הַבֵּן. פ"ה פדיון הבן וכן ועל שם שהולד נוסע ונמלט

"והטבח לוקח וישונה
 שלא ישהה העגונה
 תלמידיו את ר"ג מה
 והתנן אין מגדלין אל
 מהו לשהות אמר לה
 תצא ותרעה בעדר
 המטבח: ט"ז מעשה
 נונה מלכו ושאלו לו
 תקנה עד שינק חלב ר
 והביאו לו עז וקשרו
 יונק ממנה משחרית
 חביריו לבקרו כיון שו
 בכרעי המטה חזרו לו
 מזויין בביתו של זה ו
 וברקו ולא מצאו ש
 אותה העז ואף הוא
 יודע אני א' שאין בי
 שעברתי על דברי חס
 מבעלי בתים שבגליל
 ומפני מה חרבו שהיו
 דיני ממונות ביחיד וא
 סמוך לבתיהם שדה
 דרך עליה ט"ז רוע
 מחייבין אותו למכור
 על יד יוכן גר שנפ
 בירושתו אין מחייבין
 מוכר על יד על יד וכו
 וליקח אשה בארץ י
 ליקח מיד עד שישי
 יומעשה באשה אחת
 וקפצה ונשבעה כל כ
 וקפצו עליה בני אדם
 הדבר אצל חכמים
 אלא להגן לה כש
 בהמה דקה כך אמרו
 בים כופרין וחטולים
 מאי חולדות שנאים
 י שקיה ורעיא ביני וורדי
 נשינו עצמנו בבבל כא
 נא דידך מאי א"ל דידך
 ה שניה דרב אדא בר
 אמר רב הונא (6) אמר
 אתא רב לבבל רב וש
 י ישוע הבן רב לא

(ד: וס) גבי הקפת הראש א
בדינהו לצנה ואין שייך לפרש
היו מתישבין שם מפני שיצא
ישראל לגיטין מכי אחת
לארץ ישראל לגיטין אבל צל
ה והחרש והמסגר שגלו לצ
מה שיש שם רוצ' ישראל וכו'

מעיי אמו כדכתיב והמליט

והמבנה לוקח ושווהה. פי' בקונטרס עד יום השוק ובלבד שלא ישהה העגונה שזהם שלשים יום אותה שלקח באחרונה ולא שלשים לה שלשים יום אחר השוק וקשה דבמסופמא (פ"ט) גרס יומא מנ' יום וא"כ לפי המסופמא יכול להשהות אחר יום השוק ועוד

קשה דלעיל גצי רגל קרי לה אחרונה
והכא קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר
התנא יום השוק כלל וגרסה לר"י לפי
שהטבח רגיל לקנות כמה בהמות
ביחד ומותר להשהות ובלבד שאפי'
העגונה שצנח אותה שנשארה יחידה
אחר חצרותיה שלא ישהה יותר מנל'
יום אף ע"פ שלא יצטין וימיו
ככל הספרים גרסינן שלשים יום
ולא גרסינן יותר:

מזה להשקות קבעו מיניה. אין
נ"ל דפליגי דבגן עליה דר"ג
כדפי' בקונטרס דמזה להשקות קודם
הרגל קבעו מיניה ואמר לכן מותר
ולא דוקא נקט קושרה אלא אורחא
דלמלא נקט שדרכן איהו לקשור
בהמה דקה לכרעי המטה כדאמר
בגלו טריפות (חולין דף נד:) חבל
היוצא מן המטה עד משערה טפחים
א טהור ופי'שם שם בקונטרס שצ"כ
הוא ראוי לקשור בהמה דקה בכרעי
המטה כדכתי' אסרו חג בצומים עד
קרנות המזבח שהיו קושרין הקרבנות
בכרעי המטה עד שיצאוהו לקרנות
המזבח אי נמי נקט אסרו לאשמועיה
דאפילו בקשרים אסרו לגדל כ"א
להשקות ובתוספתא (פ"ב) נמי משמע
דאף קודם הרגל לא שרי להשקות אלא
בצית דהיי קמי בהדיא אבל במגלים
קודם הרגל ל' יום ולא שתא' יוצאה
ורועה בשוק אלא קושרה בכרעי
המטה שאלו לר"ג כו' :

אל אין מחייבין אותו
א את ההוגנת לו
שהיה בנה מיצר לה
שיבא אינו מחזירתו
אינו מהוגגין וכשבא
מרו לא נתכוונה זו
שאמרו אין מגדלין
אין מגדלין חיה דקה
אין וחולדות סנאים
מר רב יהודה שרצא
ומאי שרצא דמתתאי
ישראל לבהמה דקה
א מינטרא להו חובה
דבה לא אקיים וזעא

חובה תקבירנהו לבנה. פ"ח
בממיה וכי דרסה לקב"ח
בניה שאין עוסקת לגדלן אלא עוסקת
לגדל זאן והוי כשגגה היוצאת מלפני
שמואל

שייך לפרש בן דאמר ליה רב אדא בר אבהו לרב הונא לדידך מאן
 ט' אלא לשון קללה אי נמי יט' לומר אין יראה שמענט בקבורת צניי:
 וסיו רוב שדומיין מישראל וענין זה פ"י בפרק קמא דגיטין (דף ג'
 לזבל ונעשינו בקיאיין לשמה ממוך שהרבה יציבות וקשה לר"ת
 א' והלא המשינות נשנו קודם דלחא בר רב לזבל ומפרט"ה הם מר
 דינה להיות כחכך גיטין ישראל גיטין שבקייאין לשמה וכן כאן לענין
 בריש בכל המצות (שיבויון דף כה'.)

זכר (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:

עין משפט
נר מצוה

קָלוּ א ב מ״ פִּה
מַלְכוּת מִן מִמּוֹן
הִלְכֵה ז סָמָה עֵשׂוֹן
טוֹחִי״ל טַחֵן
קִלְקֵל ג ד מ״י שֶׁסֶּה הִי
סָמָה ז טוֹחֵשׁ
ח״מ טַחֵן טַחֵן טַחֵן
קִלְקֵל ה ו מ״י פִּיחֵ
מַלְכוּת וּדְרִישׁ
הִלְכֵה י נִימֵן לֹאחֵן רִיט
טוֹחֵשׁ י״ד סִימֵן רִיט
סַף קֵלֶה
קָבֵל ז מ״י מַחֲלֵי נִזְקִי
מִמּוֹן הִלְכֵה ז סָמָה
עֵשׂוֹן טוֹחֵשׁ ח״מ סִימֵן
טַחֵן טַחֵן טַחֵן
קָבֵל ח מ״י שֶׁסֶּה הִי
סָמָה טוֹחֵשׁ ח״מ
סִימֵן טַחֵן

[illegible]

פא.

מסורת הש"ס

שיהיו מרעין בחורשין.
 שיהא כל אדם מוליד
 בהמומו לרעות בער של
 חבירו ולא יקפיד בעל
 הדין, משום דלאו לקצירה
 קאי (ערובין פ.י.) ומה
 מצוה קונה מקומו.
 לקוברו שם (סוטה מה:).
 מה הפקד. והיא הקשר
 שחלל הפקד פקוק וסמוס
 בה (ברכות כח:).

מחייבוהו חכמים שלא יחסדוהו שורעם והא דנקט חלתן שעתה
 שמשכין לזרוע חסילה שאר זרעים והתלתן עזה מחליו אפ
 לאין מחייבין אותו לעקור: **בא** דיו"ק. * והיא דמוך משה מה
 לנקט והאמר בפ"ק דמו"ק (דף וי) שמקטן יהיה דמוך מן השד
 (פ"ב מ"ב) ומייטיל על בהמבור פירות (פ"ב דף

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

לעזי רע"י

רבינו חננאל

וישורו מרעין בתורנין. פי
 כעירוב וכן תהרגם פי
 חורסא ומלקטין עצם
 ששדורחין, לא אמר אלא
 בתוהו וצני. פי הומי
 הנה, הני קרעין וקרמין
 נטעה בכל מקום, חרץ
 מגרופתין ש. יחי. פי י
 וזיתם. פי יר נחום
 בית כביצה מחרת, ושאר
 כל האילנות מחובו
 אילן. פי ענפים שברדין
 שמחבין קרמין, ולא
 מחזיר, עיקר לבו של
 אילן. וזה שאמר מחובו
 כי שרש שנינו עושה
 פירות ומקום שני
 רואה את התחמה, וזה
 מפורש בלמוד הכי דמי
 מן הגזע וחי' דמי מן
 הששים, אי' יתכן לה
 שרואה שני מחביו
 העלה מן הגזע ושאינו
 רואה שני מחביו והעלה
 מן הששים.

